

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 121.

Maribor, dne 21. oktobra 1910.

Letnik II.

Razkosovanje kmečkih posestev.

Iz Slov. gorice, 19. okt.

Pri nas ne mine skoro teden, da ne bi izginil kak kmet iz svojega, po stariših podedovanega posestva. Prodaja, zlasti pa razkosavanje posestev, se vrši pri nas kar v veliki meri in nekam sistematično. Da mora to peljati k poginu kmetijstva v Slovenskih goricah, je pač samoobsebi umevno. A največ imajo v tem oziru na vesti razkosevalci posestev sami, katere bi pri nas pač opravičeno smeli imenovati „mesarje kmečkih posestev.“ Ti „mesarji“ kmečkih posestev imajo svoje agente in špijone, ki jim naznanjajo, kateri kmet je ravno kar najbolj v denarni stiski ter porabijo to priliko, da ga vjamejo v svoje zanke. A tudi rodbinske razprtije in druge nesreče so jim posebno dobrodošle za njihove umazane name-
ne.

Zlasti nečuveno je postopanje nekih „kompanjonov“, ki kar v „kompaniji“ razkosavajo kmečka sosesva. Tako je ta „kompanija“ porabila neko razprtijo med možem in ženo, da je kupila od moža njegovo posestno polovico po jako nizki ceni. Žena sicer noče prodati svoje polovice, toda izročena jim je ven-
dar na milost in nemilost, kajti na posestvu je vknji-
ženih več upnikov. Ker jim ne bo hotel nihče plače-
vati obresti („kompanija“ nalašč ne bo plačevala ob-
resti, a žena sosesnica pa tudi ne bo mogla od
vseh vknjiženih dolgov plačevati obresti, ker pripa-
da le polovica dolga na njo), bo prišlo posestvo draž-
benim potom na prodajo. Ženine polovice ne bo nih-
če hotel kupiti, ker skupno s „kompanijo“ ne more
gospodariti na tem posestvu, in tako bota čedna „kom-
panija“ dobila za slepo ceno to posestvo. Še nekaj
k temu slučaju! Ta čedna „kompanija“ je baje sedaj
že celo pripravljena, prejšnje moževo polovico prodati
ženi, ako ji (kompaniji) da zasluzka 2000 K (reci in
piši dva tisoč kron). Ali se ne da ničesar proti takim
kupčijam ukreniti? Kje so oblasti, kje vlada, kje po-
stave? Oblasti dajejo žalibog celo koncesije takim
razkosevalcem in postava je v tem oziru jako po-
manjkljiva!

Tukaj je treba v prvi vrsti samozavesti kme-
tov, da take pijavke naženejo od hiše, da ničesar od
njih ne kupijo. A če že nekateri kmet mora res svoje
posestvo razprodati in razkosati, ali bi njemu same-

mu škodil dobiček, katerega vtaknejo ti „mesarji“
kmečkih posestev v svoje globoke žepe?

Nadalje lahko uspešno zastavijo pot tem „me-
sarjem“ naše posojilnice in hranilnice, da v nobenem
slučaju, kjer ima tak „mesar“ zraven svoje roke, ne
dovolijo brezbremskega odpisa posameznih parcel
ali pa vložkov, ampak da nemudoma tirjajo nazaj ce-
li dolžni znesek!

Tudi gg. notarji in odvetniki, pri katerih delajo
stranke kupne pogodbe, naj bi kmečke stranke natanč-
no poučili ali pa take kupčije preprečili, zlasti v slu-
čajih, kjer hoče le mož ali pa žena svojo posestno po-
lovico prodati.

Mi pa bomo z naprej vsako prodajo in raz-
kosovanje posestev potom teh „mesarjev“ objavili v
naših listih, da ljudstvo spozna svoje „prijatelje“. O-
brniti moramo vso pozornost na te žalostne razmere,
dokler še ni vse zamujeno. Na vsak način moramo
delovati na to, da bomo tem „mesarjem“ preprečili
njihovo pogubonosno „delovanje“.

Nekaj migljajev našim društvom.

Zimski čas je pred vrati; našim društvom se
bliža zpet čas živahnega notranjega dela. Kakor smo
ponosni na našo mogočno in krepko se razvijajočo
društveno organizacijo, kakor nas veseli kipeče živ-
ljenje in mladostna agilitas mnogih naših društev,
ravno tako nas boli in žalosti, če čujemo, da v kakem
kraju naše društvo spi, da člani ne kažejo nobenega
zanimanja, da je obisk pri prireditvah slab itd.

Gotovo je umestno, če sedaj ob pričetku, rekel
bi, nove sezone našega društvenega življenja, poda-
mo nekoliko praktičnih migljajev, kako vzdržati za-
nemarnost društva in vzbuditi za nje novega zima-
nja.

Dva glavna vzroka, ki največ pripomoreta, da
so ponekod društvene prireditve slabo obiskane, sta:
indiferentizem in želja po hrupnih zabavah. Oba ta
dva vzroka se dasta odpraviti samo s sistematičnim
in smotrenim izobraževalnim delom. Zlasti bi bilo na-
pačno, če bi hoteli izganjati hudiča z belcebubom, ter
bi začeli prirejati po naših društvih glasne zabave,
ki naj bi privabile mlačne in indiferentne. To bi bila
gotovo pogubonosna pot.

Ako hočemo v tem oziru sanirati naša društva
na zdravem temelju, se moramo držati načela: zu-

najna slika prireditve naj bo sicer izrazita, a dostoj-
na in primerna, njen obseg pa globoko premišljen in
ne preobsežen.

K tej naši tezi nekoliko pojasnjujočih in vteme-
ljujočih pripomb:

Mnogokrat je uspeh prireditve nepovoljen radi
nezadostnih predpriprav. Ne poskrbi se za primerno
razglasitev in agitacijo, kar je posebno tam, kjer or-
ganizacija ni dovolj tesna in je malo zaupnikov, zelo
in nujno potrebno. Naznanila po časnikih pridejo mno-
gokrat prepozno in nimajo seveda nobenega vspeha.
Tudi način, kako se vabi, mora biti določen in premiš-
ljen. Včasih dobijo posamezniki pismena vabila ali se
jih vabi osebno, takrat pridejo. Če se potem drugič
vabi kar splošno, je nevarnost, da smatrajo nekatere
prireditve za manj vredno in se je ne udeležijo. Rav-
no tako je vprašanje lokala precejšnje važnosti. Kjer
je mogoče, si moramo izbrati lokal po tem, kakor si
mislimo udeležbo. Zavedati se moramo vedno, da vpli-
va lepa, obširna dvorana, ki je pa skoro prazna, na
udeležence mučno, med tem, ko vzbudi neznanen lo-
kal, če je napolnjen, veselo razpoloženje. Taki mo-
menti, da se zde komu mogoče postranski, ne vpliva-
jo samo na vsakokratno prireditev, ampak tudi na
številnost obiska pri drugih prilikah. Pozabiti namreč
ne smemo, da človek ne gre rad tje, kjer se bo čutil
sam in vsi drugi radi zevajoče praznote deprimirane-
ga, da ga pa srce vleče tja, kjer bo videl vesele in
zadovoljne obraze.

Glede vsebine in programa prireditve se nam
zdi važno sledeče: Program naj bo vedno že v na-
prej natančno določen in razglašen, da ljudstvo ve,
kaj sme pričakovati. Na slepo srečo marsikdo ne izda-
ja rad denarja. Ravno tako se mora brezpogojno skr-
beti, da se naznanjeni program tudi v cellem obsegu
izvaja, ker razočaranje, ako kaka zanimiva točka od-
pade, vznevolji ljudi in jih odtuji. Če nastopajo go-
vorniki, naj se poskrbi za kolikor mogoče spremembe.
Vedno eden in isti govornik ne vleče. Še tako dob-
rega dovernika se naveliča s časoma najvstrajnejši
in najmarljivejši poslušalec. Program naj ne bo pre-
obsežen. Nekoliko časa človek rad z zanimanjem sle-
di, ako pa traja vsa stvar le predolgo, ga zmuči in
napravi antipatičnega. Če pa gre udeleženec nekam
nezadovoljno domov, vpliva to slabo na bodoče prire-
ditve. Mesto predolgih oficijelnih programov se mo-
goče kje lahko uvedejo neoficijelne proste zabave, ki
slede prvemu delu. Po nekod so se take dostojne in
neprisiljene zabave, kjer se sliši kako humoristično

PODLISTEK.

Izdelovalci dijamantov.

(Iz angleškega. — Prevel J. M.).
(Konec.)

„Da. Cev se je razletela in pobila vsa moja ok-
na in del mojih priprav; kljub temu sem pa dobil ne-
koliko dijamantnega praška. Sledeč problemu o pri-
dobitvi visokega tlaka na raztopljeno zmes, iz katere
naj bi se kristalizirali dijamanti, sem našel na ne-
katera raziskovanja Daubreeja v pariškem Labora-
torie des Poudres et Salpêtres. On je pustil eksplo-
dirati dinamit v trdo zaprtem jeklenem valju, ki je
bil preveč močan, da bi se razletel, in spoznal sem,
da je mogel razdrobiti skale v prah, ki ni nepodo-
ben južnoafriški zemlji, v kateri se nahajajo dija-
manti. Bila je strašanska naloga za moje imetje, to-
da dobil sem jekleni valj narejen za moje namene po
vzoreu. Dal sem vanj vso svojo stvarino in vse raz-
streljivo, naredil ogenj v svoji peči, položil vanj celo
stvar — in se podal na izprehod.“

Nisem se mogel zdržati smeha vpričo njegove-
ga zaupljivega vedenja.

„Ali vam ni prišlo na misel, da bi vam ute-
gnilo hišo pognati v zrak? Ali so se nahajali tudi še
drugi ljudje v hiši?“

„Bilo je v interesu znanosti“, je rekel konečno.
„V spodaj ležečem nadstropju je živela družina neke-
ga branjevca, v sobi za menoj pisalec prosilnih pi-
sem, zgoraj pa dve cvetličarki. Morebiti je bila stvar
v resnici nekoliko lahkomišelnost. Mogoče je pa tudi
bilo, da ni bilo vseh doma.“

„Ko sem prišel nazaj, je bila stvar ravno tam,
kjer sem jo pustil, sredi razbeljenega oglja. Razstre-
livo ni razgnalo ogródja. Sedaj sem imel pred seboj

drugo važno vprašanje. Znano vam je, da je čas ze-
lo važen činitelj pri kristalizaciji. Ako hitite s kemič-
nim procesom, so kristali majhni — samo z dalj ča-
sa trajajočim postanejo količkaj veliki. Sklenil sem,
da pustim to pripravo dve leti se hladiti s tem, da
pustim tekom tega časa toploto (polagoma) pojema-
ti. Sedaj sem bil pa popolnoma brez denarja, in ker pa
sem moral vzdrževati velik ogenj in plačevati najem-
ščino od svoje sobe, in ravno tako tolažiti svoj glad,
sem bil skoro brez vinarja na svetu.

„Skoraj vam ne morem naštetih vseh pripomoč-
kov za silo, katerih sem se moral oprijeti, ko sem de-
lal dijamante. Prodajal sem časnike, držal konje, od-
piral kočije. Mnogo tednov sem pisal naslove na ku-
verte. Imel sem službo kot pomočnik pri človeku, ki
je imel voz za smeti, in sem delal na eni strani ce-
ste, on pa na drugi. Enkrat nisem imel cel teden no-
benega dela, in sem prosjačil. Kakšen teden je bil to.
Nekega dne je ogenj skoro pošel in jaz nisem že cel
dan ničesar jedel; nek majhen fant, ki je peljal svoje
dekle na sprehod, mi je dal trideset krajcarjev — da
se postavi! Hvala nebesom za nečimurnost! Kako so
mi dišale prodajalnice rib! Toda jaz sem šel in vse
izdal za oglje, in kmalu sem imel peč zopet svetlo ru-
dečo; in potem — No, lakota naredi iz človeka —
norca.“

„Navsezadnje sem pred tremi tedni pustil, da
je ogenj pošel. Vzel sem valj in ga odprl, ko je bil
še tako vroč, da sem si vse prste opeknel; in s po-
močjo dlata sem izbrskal iz njega lavi podobno stvar
in jo stolkel s kladivom v prah. In našel sem tri ve-
like dijamante in pet majhnih. Ko sem sedel na tleh
in tolkel prah, so se odprla vrata in v sobo je stopil
moj sosed, pisatelj prosilnih pisem. Bil je pijan —
kakor po navadi. „Anarhist“, je rekel. „Vi ste pija-
ni“, sem dejal jaz. „Nevarni lopov!“, je rekel on.
„Pojdi k svojemu očetu“, sem mu rekel, misleč očeta
laži. „Nič zato“, je rekel in mi zvito namignil, in

kolcalo se mu je in naslonil se je na vrata ter začel
ječljaje praviti, kako je stikal po moji sobi in kako je
šel zjutraj na policijo, in kako so zapisali vse, kar
je vedel povedati. Nato mi je prišlo naenkrat na mi-
sel, da sem se nahajal v pasti. Ali bi bil moral po-
vedati tej policiji svojo malo skrivnost, tako da bi bi-
la izdana, ali pa bi me v resnici imeli za anarhista.
Radi tega sem stopil k svojemu sosеду, ga prijel za
ovratnik in ga malo stresel, nato sem pobral svoje
dijamante in odšel. Večerni listi so imenovali mojo
sobico tovarno bomb. In sedaj ne morem na nobeden
način oddati teh stvari.“

„Ako stopim h kakemu imenitnemu juvelirju,
mi rečejo, naj počakam, ter odidejo in pošljejo po-
možnega prodajalca po policajo, in potem jim rečem,
da ne morem čakati. In ko sem našel človeka, ki tr-
ži z ukradenim blagom, je enega dijamanta, ki sem
mu ga dal, meni nič tebi nič vtaknil v žep in mi za-
grozil, da me da zasledovati, ako ga nazaj zahtevam.
Sedaj hodim okoli, noseč seboj okoli vratu dijamant-
tov v vrednosti več sto tisoč funtov šterlingov, pa ni-
mam niti hrane niti strehe. Vi ste prva oseba, kateri
sem vse zaupal. Vaš obraz se mi je zdel prijazen in
jaz sem v veliki stiski.“

Pogledal mi je v oči.

„Blazno bi bilo od mene“, sem rekel. „kupiti di-
jamant v takih okoliščinah. Vrh tega jaz tudi ne no-
sim seboj v žepu stotakov. Vendar jaz vam verujem
več kot polovico vaše povesti. Storit pa, ako vam je
drago, to-le: pridite jutri v mojo pisarno . . .“

„Vi mislite, da sem tat!“, je rekel strogo. „Na-
znani mi ne hočete policiji. Ne pojdem v past.“

„Prepričan sem, da niste tat. Tukaj je moja vi-
zitka. Vzemite jo za vsak slučaj. Ne da bi morali k
meni priti. Pridite, ako hočete.“

Vzel je mojo vizitko in malo zastavo za mojo do-
bro voljo.

in zadoni naša lepa pesem, zelo dobro obnesle in ugodno vplivajo na udeležbo.

Prepričani smo, ako bodo merodajni faktorji pri naših društvi upoštevali te naše nasvete, se bo marsikje društveno življenje pomladilo in bodo izginile moreče megle letargije in nezanimanja.

Zanimivi momenti iz stavke na Francoskem.

Pariz, dne 16. okt.

Vse pariške železniške postaje so zasedene po vojakih. Po dvorah, hodnikih, vežah in peronih patrolirajo vojaki z nasajenimi bajoneti. V poslopih postaj in okoli istih se srečava na vsak korak po par policistov ali republikanskih gardistov. Po mestu se srečuje vsak hip vojaške čete, ki so dirigirane sem in tja. Izgleda, kakor da bi bili pod obsednim stanjem, v vojni, ali v revoluciji.

Vladi se ne zdi pariška garnizija dovolj močna za vzdrževanje reda in miru. Zato je dirigirala več polkov iz provincije v glavno mesto države. Železniški tir je na vseh črtah zastražen po vojaki. Vse mostove čuvajo na obeh straneh močne vojaške patrulje. Družbe in vlada se namreč boje, da ne bi ti stavkujoči delavci spustili mostove z dinamitom v zrak.

Torej vse kakor da bi šlo za pravo, pravečo revolucijo.

Nedaleč od Pariza so stavkujoči železniški uslužbenci ustavili neki vlak, sestavljen iz devetih voz, v katerih je bila sama živina. Stavkovci so najprvo prisilili strojevodjo, da je izstopil iz vlaka, potem so kar vse vozove odprli in izpustili živino na svobodo.

Interesantno je življenje okoli severnega kolodvora. Na ta ogromni kolodvor, kamor prihaja vsak dan okoli 400 vlakov in jih odhaja ravno toliko, sta odprta samo dvojna vhoda — eden za kratke, drugi za dolge vožnje — in še ta sta zastražena po vojaki in redarjih.

Prve dni je bil postavljen kordon vojakov in redarjev, skozi katerega so spuščali le osebe, ki so imele retour-vozne listke. Izdajanje novih voznih listkov je bilo sploh ustavljeno. Sedaj so pa napravili ograjo, ki je seveda tudi dobro zastražena, in pred to ograjo se mora vsakdo legitimirati, predno ga pustijo notri.

Sinoči so tudi delavci električne centrale sklenili, da stopijo v stavko. Okoli devete ure so kar nenkrat ugasnile vse luči v elizejski palači (kjer je stanovanje predsednika republike), in v ministrstvu notranjih stvari (kjer stanuje ministrski predsednik Briand); a kmalu potem so ugasnile luči v policijski prefekturi in justični palači.

Skoro so se ustavili vsi električni tramvaji po vsem mestu. Vozovi električnega tramvaja so obtičali sredi cest. Seveda je med potniki v posamičnih vozeh nastal velikanski krik. Ali pomagalo ni nič, dokler se onim na centrali ni poljubilo, da so zopet napravili zvezo toka.

Na mesto stavkujočih delavcev in uslužbencev so stopili vojaki, ki oskrbujejo službe v električni centrali. Tramvajski promet v mestu je pa deloma ustavljen.

„Prosim, mislite, da je tako najbolje in pridite“, sem dejal.

Dvomljivo je zmajal z glavo.

„Nekega dne vam z obrestmi povrnem to svotico — s takimi obrestmi, da se bodele čudili“, je rekel. „Na vsak način pa, ali bodele obdržali to skrivnost za-se? ... Ne hodite za meno.“

Prekoračil je ulico in odšel v temo proti malim stopnicam pod obokanim hodnikom, ki je držal v ulico Essex, in jaz sem ga pustil iti. In takrat sem ga poslednjikrat videl.

Pozneje sem prejel dve pismi od njega, v katerih me prosi, da bi mu poslal bankovcev — ne čekov — na gotov naslov. Premisljal sem celo stvar dobro in ukrenil potem, kakor sem mislil, da je bilo najbolje.

Nekoč me je obiskal, ko me ravno ni bilo doma. Moj paglavec mi ga je popisal kot zelo suhega, umazanega in razcapanega človeka s strašnim kašljem. Zapustil ni nobenega sporočila.

To je bilo zadnjikrat, ko sem čul o njem. Včasih bi rad vedel, kaj se je zgodilo z njim. Ali je bil duhovit človek s fiksniimi idejami ali sleparski trgovec z dragulji, ali je v resnici izdeloval dijamante, kakor je trdil? Poslednje je ravno dovolj verjetno, da me navdaja z mislijo, da nisem porabil najbolj sijajne priložnosti v svojem življenju.

Seveda sedaj je morda že mrtev in njegovi dijamanti malomarno vrženi proč — eden izmed njih, ponavljam še enkrat, je bil tako velik kakor moj palec. Ali pa morebiti še vedno hodi okoli in skuša prodati svoje stvari.

Prav mogoče je, da se povspne v družbi in me sam pri sebi graja radi pomanjkanja podjetnosti pri meni. Včasih mislim, da bi bil moral vsaj pet funtov šterlingov riskirati.

Teorija in praksa.

„Delavci, zgrabite za kose, motike in krampe! Udarite na vaše sovražnike, izkoriščevalce ljudstva! Potem bom jaz v vaši sredini!“

Tako je govoril sedanji francoski ministrski predsednik Briand 10. aprila 1899. (Tedaj je bil gospod Briand še-le urednik nekega socialdemokratskega lista in zategadelj je nastopal tudi tako navdušeno za socialdemokratske principe. Briand je dal francoskim socialistom ideje za generalni štrajk in s tem tudi načrt za revolucionarno stavko. On je hujskal in podpihoval, dokler delavske množice niso bile prepričane, da se zamore s štrajkom, s silo nastopiti celo proti armadi. Ti nauki so se oprijeli in to gibanje je začelo vedno bolj napredovati. Briandovi prijatelji so pa to hujskajoče delo nadaljevali, dokler niso letos železničarji napravili znanega žalostnega poskusa.

A predno je še ljudstvo zgrabilo za kose, motike in krampe, je konjenica napravila na ljudske množice atake in je pohodila otroke, starčke in žene. A kje je bil Briand? Sedej je v elegantnem salonu ministrskega predsedništva in je vodil iz varnega skrivališča pobijanje razburjenih stavkujočih delavcev.

To smo videli letos na Francoskem. Ali bi bile v Avstriji boljše, če bi sedeli voditelji socialne demokracije na ministrskih stolcih? Našim delavcem, posebnim socialnim demokratom, bi ne bile na življenje pot nastlane posebne duhteče rožice ob kaki splošni stavki, če bi bil na primer dr. Adler ministrski predsednik, Resel, dr. Schacherl, Kristan, Čobal et consortes pa bi sedeli na drugih ministrskih sedežih. S tisto brutalnostjo, kot je zadušil „sodrug“ Briand, francoski železničarski štrajk, bi ti rudeči generali nastopali ob kakem štrajku napram delavcem. Kajti drugače bi bil sloves njih ministrovanja v nevarnosti in to bi bila največja bolečina za socialdemokratsko stranko.

Najglavnejša socialdemokratska zapoved se glasi: „Ti moraš tvoje voditelje spoštovati, da bodo na lestvi časti in slave zlezli visoko na vrh ter se jim bo dobro godilo na zemlji!“

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor.

Seja 19. okt.

Pred sejo se je zbral klub S. L. S. Povdarjalo se je velik pomen zmage profesorja Jarca pri državnoborski volitvi na Dolenjskem. Dr. Šusteršič je tudi poročal, da je cesar potrdil novi ljubljanski občinski statut in občinski volilni red za celo deželo.

Poslanci S. L. S. so k seji z ozirom na zmago na Dolenjskem prišli s cveticami v gumbnicah, kar je posebno bodlo liberalce.

Vloženih je bilo več peticij in predlog poslanca Lavrenčiča glede meščanske korporacije v Kamniku in poslanca Pibra radi pašnikov.

Sprejet je bil predlog poslanca (dr. Lampeta, da se odpomore kmečkemu ljudstvu (glede škode povzročene po elementarnih neizodah in črvih).

Mestni občini ljubljanski se dovoli najeti posojilo v znesku 1.450.000 K, proti 4% obrestovanju; naknadno se še dovoli mestu Ljubljana, da sme najeti za svojo zastavljavnico še 200.000 K posojila. Odpravi se mostnina na mostu čez Kulpo ob Brodu.

Na Koroščevem.

(Črtice iz domače zgodovine).

Ker so slovenski listi (na primer „Straža“ št. 110) naznanili, da sta gospod Ivan Krajnc in soproga Avgusta, rojena Bratanič, prodala svoje veleposestvo tik cerkve sv. Tilna pri Velenju gospodu J. Ogrinu z Vrhniko, naj cenjenim bralcem Vašega lista povem, kar vem o tem posestvu, ki slovi po vsej Saleški in Savinjski dolini.

Prvi in najstarejši posestnik tega posestva nam je znan Matevž Kaseznik, ki je leta 1763 napravil ustanovo, da se vsako soboto v župnijski cerkvi na oltarju M. B. sedem žalosti služi tiha sv. maša za nj in za njegovo rajno ženo Marijo. Leta 1757, oziroma 1759, je Matevž Kaseznik kupil od bolnišnice v Celju pravico žitne in vinske desetnine, vredne 3600 gld.

Njegov sin Janez Kaseznik se prvi v listinah imenuje po domače Korošec, ljudstvo je njegov dom navadno nazivalo: „Na Koroščevem“, ali pa „Pri Korošcu.“

Ta Janez Kaseznik je leta 1807 napravil dve novi ustanovi: 1. za svojo rajno ženo Uršo in 2. za svojega rajnega sina Matevža.

Znamenita je ustanova očeta Matevža Kaseznika, ki je bil naročil, da pet ubožcev dobi ob sobotah po ustanovljeni sveti maši mali zajutrek na Koroščevem.

Ker so nastopni posestniki ubožcem naročevali še za razne druge rajnce moliti, se je nekoč šaljav ubožec pritožil, da se molitve „gmerajo“ (množijo), stručke pa od leta do leta zmanjšujejo.

Ko je bil Kaseznikov sin Matevž umrl, priženil se je na Koroščevo Križan iz Tesnega. Njemu so se rodile tri hčere: Ana, Jozefa in Antonija, in sin Janez. Poslednji je prevzel očetovo veleposestvo na Koroščevem, po Anu je bil pa prišel Anton Dreo (ali Dreu, kakor se je sam pisal) iz Mozirja. Jozefo je

Liberalec dr. Triller je napadel S. L. S., češ, da S. L. S. ni prijateljica moderne sole in ne skrbi za učiteljstvo. Odločno ga zavrne dr. Lampe.

Sklene se za deželna poslopja ustanoviti lastni zavarovalni fond, kar pa ni bilo ljubo ne nemškim in ne slovenskim liberalcem, ki skrbijo samo za svoje židovske zavarovalnice.

Liberalec dr. Novak predlaga, da se dovoli uvoz tuje klavne živine in mesa iz Argentine. Predlog se je zavrnil z glasovi poslancev S. L. S., ker je bil naperjen proti kmetom. Liberalci so strastno zavzeli protikmečko stališče in so zahtevali neomejen uvoz tuje živine in ameriškega mesa v Avstrijo. Taki prijatelji kmeta so liberalci. Razvila se je pri tem zelo živahna debata. Dr. Triller je ob tej priliki napadal katoliško cerkev, zakar pa je dobil od posl. S. L. S. zaslužen odgovor.

Danes dne 21. oktobra pridejo na vrsto: predlog glede cestnih doklad, zaradi volitev v deželni železniški svet, nujni predlog poslanca dr. Zajca radi reorganizacije deželne (sanitarne) sveta, nujni predlog poslanca Matjašiča glede odpomoči vinogradnikom. Na vrsti je tudi poročilo finančnega odseka glede proračuna deželnega fonda.

Odkar ima S. L. S. večino v kranjskem deželnem zboru, se delo vedno lepše razvija.

Dalmatinski deželni zbor.

V seji od dne 19. t. m. je bil sprejet nujni predlog poslanca dr. Trumbića za reformo volilnega reda za deželni zbor. Predlog poslanca Dulibića za uvedenje splošne volilne pravice je bil odbit, in to iz razloga, ker ni upanja do vspeha. Namestnik Nardelli je namreč izjavil, da je vlada proti splošni volilni pravici v deželne zbore, ker jim pripada tudi reševanje važnih administrativnih poslov. Sicer pa je vlada pripravljena tudi osebam, ki so bile dosedaj izključene od volilne pravice, dovoliti primeren vpiv pri sestavljanju deželne zastopstva.

Nato je bil izvoljen poseben odbor, ki se bode bavil z volilno reformo in ki bo permanenten do izvedenja te reforme.

Dalje je bila soglasno vsprejeta resolucija glede priznanja reciprocitete zagrebškega vseučilišča. Tudi italijanski poslanci so glasovali za to resolucijo. Sleđnjič je bila vsprejeta resolucija poslanca Binkinića za ustanovitev umetniške akademije v Dalmaciji.

Kalendarij avstrijskih delegacij.

Vojni odsek avstrijske delegacije se sestane dne 24. t. m. ter bo najprvo razpravljal o mornariškem proračunu. Obravnavanje se bo raztezalo menda čez vse dni oktobra. Plenarne seje bi se potemtakem vršile še-le dne 3. novembra ter bi trajale nekako do srede meseca novembra, ako se prej ne skliče državni zbor. Delegacijski odsek za zunanje zadeve se snide najbrž dne 26. t. m. ter se bo na njem obravnaval bosanski proračun.

Bosanski veleposestniki in kmetje.

Moslemanski veleposestniki so imeli konferenco, na kateri so se posvetovali, kako naj se branijo veleposestniki proti kmetom, ki se upirajo plačevanju davkov. Sklenili so poslati deputacijo k deželni vladi in sklenili so tudi obrniti se na skupnega finančnega ministra Buriana ter eventuelno prositi tudi za avdienco pri cesarju.

snubil Miha Vošnjak, usnjar iz Šoštanja. Tončko je pa dobil Deutschman, pek v Celju.

Jozefa je Vošnjaku rodila tri sinove: doktorja Jozefa, bivšega državnega poslanca in slovenskega slovstvenika, potem inženirja Mihaela, in Franca, veleobrtnika v Šoštanju.

Gospa Deutschman je povila hčerko Henriko, ki je svojemu možu sodniku majorju darovala sinka Franca, sedaj odvetnika v Šoštanju, in hčerko, ki ima c. kr. gimnazijskega profesorja gospoda Fr. Zelezingerja v Gradcu. Ker je gospod major kmalu umrl, je mlada vdova vzela z višjim dovoljenjem svojega sestrice, gospoda inženirja Mihaela Vošnjaka, zakon in mu je porodila sina gospoda dr. Bogomila Vošnjaka.

Ana omožena Dreo ni ostala dolgo v Mozirju. Njen podvzeten mož je pregovoril svojega svaka Janeza Križana, da sta menjala svoji posestvi. Križan je šel s Koroščevega v Mozirje na Dreovo in gospod Dreo je prišel s svojo soprogo v Sentilj na Koroščevo.

Z njim se je začelo v Sentilju novo življenje. Pozidal je lepo pivovarno s primerno ledenico, potem krto kegljišče. Nastalo je na Koroščevem živahno življenje. Da bi pivo lažje razpečaval v Savinjsko dolino, naročil si je laških zidarjev, da mu pozidajo ob Trnovi novo cesto iz Sentilja do Žalca.

Do Zajčkovega mlina je šlo vse dobro. Tam je pa gospodu Dreotu jelo primanjkovali „džobiža“. Stopil je v zvezo z graščino Novi Klošter, ki mu je svoje tlačane dala na razpolaganje proti temu, da zapusti tok potoka Trnave ter izpelje cesto mimo Novega Kloštra na Št. Peter v Savinjski dolini. Klanec pred Novim Kloštrom je bil kriv, da lepa cesta ni bila potrjena za okrajno cesto in da Dreo ni dobil za njo pravico „mavte“, kakor se je gotovo zanašal.

Prevelike skrbi spravile so ga v zarani grob. Zapustil je vdovo, ki je vzela v zakon Ježovnika iz

Balkanska zveza.

V Sofiji se z vso gotovostjo govori, da se ustavi četvero-zveza, v kateri bi bili Bolgarija, Srbija, Grška in Črnagora.

Črnagora.

Izseljevanje iz kosovskega vilajeta in Škadra v Črnogoro, narašča od dne do dne in spravlja črnogorsko vlado v vedno večje zadrege. Vsa prizadevanja, da bi se izseljence spravilo nazaj v domovino, ne da bi bili kaznovani, so brez uspeha. Dne 18. t. m. je izročila vlada vsem cetinjskim zastopnikom velič spomenico, v kateri jih opozarja na težaven položaj, v katerem se nahaja. Odbor meščanov je izdal na prebivalstvo oklice, v katerem prosi milodarov za izseljence.

Preganjanje Srbov v Macedoniji.

Skopljska policija je pred tednom pozvala vse srbske podanike, nastavljene na srbskih srednjih šolah, ter jim sporočila, da jim je najstrožje prepovedano poučevanje na Turškem. V istem času je vilajetski načelnik pozval ravnatelje srbske gimnazije, učiteljska in obrtna šole, ter jim sporočil, da ne smejo od naslednjega dneva nadalje pustiti v srbske šole niti enega srbskega podanika ter jim zagrozil, da se bodo morali zagovarjati pred sodiščem, če se ne bodo ravnali po tej naredbi. Posledica te nezakonite naredbe ne bo ničesar drugega, nego da se bodo začele zapirati srbske šole v Skoplju, ker ne morejo srbskih učnih moči, ki so srbski podaniki, nadomestiti z drugimi. Ta prepoved učiteljem, da poučujejo v skopljskih srbskih šolah, je samo še le začetek velike akcije, katero mislijo podvzeti Mladoturki zoper narodnostne šole v Macedoniji. Zoper to naredbo je srbska vlada protestirala v posebni noti, v kateri se sklicuje na konzularno konvencijo med Srbijo in Turčijo, ki dovoljuje srbskim državljanom izvrševati v Turčiji vse zakonito dovoljene posle.

Srbija na mednarodni umetniški razstavi v Rimu.

Srbska vlada je sklenila, da se Srbija udeleži mednarodne umetniške razstave v Rimu. V to svrhu bo na svoje stroške zgradila na razstavnem prostoru v Rimu svoj paviljon. V Belgradu se je sestavil poseben odbor za rimsko razstavo, ki poziva vse srbske umetnike, naj mu čim najpreje pošljejo vse svoje umotvore, ki jih nameravajo razstaviti v Rimu. Kakor je znano, bo v srbskem paviljonu razstavil svoja dela tudi hrvaški slavni kipar Meštrovič, ki noče razstaviti v avstro-ogrskem paviljonu, ker bi ga svet v tem slučaju smatral za Avstrijca ali Ogra.

Naš laški sosed.

O res iskrenem prijateljstvu, ki vlada med Avstro-Ogrsko in Italijo, piše „Vossische Zeitung“ z ozirom na to, da namerava Avstro-Ogrska svoje posadke na avstrijsko-italijanski meji pomnožiti:

„Na laški strani, v kotu med Koroško in Italijo, imrgoli vse polno bajonetov in kanonov. Tam placirane bojne čete — posebno one na višinah Asiago, kjer stoji zelo mnogo težke artilerije v napol permanentnih zgradbah — so popolnoma za vojno pripravljene. S seboj imajo sanitetni in trenski material in se lahko s tem, da se spoje z v to svrhu dobro organiziranim in pripravljenim kmečkim prebivalstvom, v par urah zelo pomnože. Obojestransko obmejno prebivalstvo si ne zaupa, in si je v nekaterih krajih direktno sovražno.“

In če upoštevamo, da nam zveza z Nemčijo prinaša toliko in toliko milijonov izgube pri našem iz-

Velenja, strica rajnega državnega poslanca Vinkota Ježovnika, po domače Vajdeta. Omenjeni Ježovnik bi Korošček dom skoraj spravil na boben, ako bi ne bila znala njegova prebrisana žena ga ohraniti za svojo hčer Marijo, rojeno Dreo.

Okoli leta 1858 je moziški trgovec gospod Fr. Bratanič snubil Marijo Dreo in je po njej postal posestnik na Koroščevem.

Neki Viljem Sig, bivši pivarnar na Laškem, je gospoda Brataniča pregovoril, da sta začela zopet v Šentilju pivo kuhati, a z vso marljivostjo nista mogla takrat že cvetočemu Puntigamu tekmovali.

Gospod Bratanič je umrl še primeroma mlad. Njegova sinova Herman in Franc sledila sta mu tudi kmalu v prerani grob.

Njegova vdova je ostala z edino hčerko Gustiko ali Svetloslavo pri svoji materi Ani Ježovnikovi, obložena z obilnimi dolgovi. Sedaj se je Bog skozi večno okno ozrl na Koroščevo hišo.

Umril je v Ljubljani sorodnik Aleksander Dreo, imenovan vitez Koruza, zapustivši ogromno premoženja brez vsake oporoke. Vdova Bratanič je edina zastopala svojega očeta Antona Dreo in je dobila lep delež stričeve zapuščine. Tako je mogla poplačati svojih starišev in moža dolgove in si v Celju na Glavnem trgu kupiti dvonadstropno hišo / tik župnijske cerkve, ki se dobro obrestuje.

Darovala je v narodne namene po nasvetu svojega strica dr. Josipa Vošnjaka lepe svote in je pripravila župnijski cerkvi sv. Tilna nov tlak.

Njena hčerka je po nagnjenju svojega srca vzela v zakon gospoda Ivana Krajncu, vrlega narodnjaka in ljubeznivega sosedu. Ker pa Bog njegovega zakona ni blagoslovil z dedičem, zato sta sklenila prodati Korošček dom ter se umakniti na stari dom v Celje.

Šentiljani le težko pustijo gospo Svetloslavo iz svoje srede. Tolaži jih misel, da srce njeno ostane še v Šentilju, če tudi ne bo več Koroščkova gospa.

vozu na Balkanu, tedaj vidimo, kakšnega velikega pomena je za našo državo toliko in vedno proslavljen na trozveza.

Nov kabinet na Grškem.

Kriza je rešena. Venizelos je že sestavil novo ministrstvo, ki je že zapriseženo. Dne 20. t. m. poročajo iz Aten: Kabinet Venizelos je začel poslovati. Celo prebivalstvo in listi ga živahno pozdravljajo.

„Neues Wiener Tagblatt“ poroča iz Aten, da bo vsled sestave kabineta Venizelos razpuščena vojaška liga. Voditelj lige general Zorbas je baje že prošil za pokojnino in general Costantinides mu sledi. Drugim uglednim članom lige dovolijo neomejen dopust.

Ministrska kriza v novi portugalski republiki.

Vesti hočejo vedeti, da podajo finančni in vojni minister nove provizorične portugalske republikanske vlade v kratkem demisijo. — Ravnatelj državnega denarnega zaklada se je ustrelil, ker je vlada nameravala njegovo poslovanje podvreči strogi kontroli. Lep začetek!

Sestanek ruskega carja z nemškim cesarjem.

Ruski car Nikolaj pride dne 4. novembra v Potsdam na obisk k nemškemu cesarju in zapusti 5. novembra Potsdam.

Vodne ceste šle po — vodi:

Za dne 19. t. m. napovedana plenarna seja poljskih poslancev se je vsled striktno izjave finančnega ministra Bilinskega, da vlada za gradno projektiranih vodnih cest nima nikakega pravega smisla in da misli te projekte opustiti, odpovedala, ker bi se imela baviti s tem vprašanjem.

Razkol med socialno demokracijo.

Pri zborovanju socialno-demokratske strokovne organizacije dne 20. t. m. je bila sprejeta resolucija, ki obsoja stremljenje čeških social-demokratskih separatistov po samostojni, od Dunaja neodvisni strokovni organizaciji. Za resolucijo so bili tudi zastopniki slovenske socialne demokracije: Sitar, Čobal, Kopač, Tokan, Kermelj, Kovač in Zore. Potem, ko je bila sprejeta resolucija, je prebral slovenski delegat Čobal izjavo, ki pravi, da jugoslovanski socialni demokratje ne odobravajo češkega socialdemokratskega separatističnega gibanja, ter izjavlja, da jugoslovanski / socialni demokratje, stoje na stališču enotne strokovne organizacije, gredo ramo ob ramo z vsemi proletarci za skupnimi cilji. V tej izjavi pozivljajo nadalje, da naj v slučaju neugodne rešitve spora s češkimi separatisti, dunajska socialno-demokratska strokovna organizacija / podvzame na veljaven način vse nadaljne korake. Izjava slovenskih socialnih demokratov, ki se sami imenujejo le zastopniki z juga (Vertreter aus dem Süden), je napravila v čeških socialno-demokratskih / krogih / najslabši vtis. Sprejetje te resolucije pomenja razkol v avstrijski socialni demokraciji.

Spor med Anglijo in Nemško radi Perzije.

Londonski list „Stanard“ je baje izvedel, da se vrše med dunajsko in berlinsko vlado pogajanja, da bi obe skupno postopali proti Angleški v Perziji. — Nemčija zahteva sedaj od Avstrije, da se jej revanšira za zvestobo ob času bosanske aneksije. — Iz Monakova se glede teh vesti poroča, da so to zlobne angleške kombinacije.

Moderna šola — svobodna šola.

V obrambo svojih ničvrednih napadov na naše poslance so liberalci izluhtali nov izgovor. Praviijo, da branijo proti nam moderno šolo. Taka kaučukasta fraza je zelo poceni in more vplivati samo na take, ki so revni na duhu. Vsak trezno misleč človek se mora takoj vprašati: Kaj pravzaprav vsebuje ta, za nešteto pojmov porabna fraza? Liberalci so se iz prozornih razlogov izognili vsaki natančnejši definiciji, ker oni sploh radi hantirajo z meglenimi pojmi, da potem lahko ribarijo v kalnem. Ker pa liberalci trde, da bi „klerikalna nadvlada“ nad to moderno šolo pomenila za slovensko šolstvo na Spodnjem Štajerskem iz dežja pod kap, mora biti moderna šola brezdvomno nekaj važnega.

Ker nismo tako zlobni, kakor nas slikajo liberalci, in ker ljubimo jasnost pojmov, hočemo sami nekoliko raztelesiti in preiskati skrivnostno liberalno taktiko z moderno šolo.

Ker poznamo liberalce kot kristalno-čiste narodnjake, ki se vežejo celo z nemškutarijo in snubijo pri nemških nacionalcih, samo, da bi dvignili veljavo in moč spodnještajerskega slovenstva, smo v dnu duše prepričani, da s svojo moderno šolo ne menijo naših utrakvističnih pokvek, ki bijejo v obraz vsaki moderni pedagogiki. Ravno tako gotovo ne odobruje liberalna moderna šola fakta, da se na naših šolah silno mnogo nemškutari, da imamo zlasti med učiteljskim mnogo najstrastnejših nemškutarjev.

Kakor pa so naši liberalci brezmadežni narodnjaki, tako tudi hlepe po luči in napredku. Vsem je še dobro v spominu, kako je vse naše liberalno časopisje divjalo, ko so naši poslanci zahtevali kmečkim potrebam primernejšo preustrojitev naše šole. Vsi pojmi, ki označujejo klerikalno temo in nazadnjaštvo — in teh ni malo v liberalnem arzenalu — so morali na plan, da se je z njimi označilo naše „pro-

tikulturne“ težnje. Liberalci so kričali, kakor da bi hotel kdo zakriti sonce s samimi črnimi kutami ter se bo svet za vse večne čase pogreznil v neprodarno temo. In ironija usode! Zdaj so prišli koroški svobodomiselnici, ki se s ponosom prištevajo med matadorje vesoljnega avstrijskega frajzina, in zahtevajo kar samo letni šolski šolski obisk. In vse je tiho. Nikjer v liberalnem taboru ni nič gromenja proti nazadnjaškim koroškim svobodomislecem, vse tirade o smrtnih sovražnikih šole, o hrepenju po pneumnevanju ljudskih mas, so pozabljene. Tudi naši liberalci molče. Njihovo, po luči in svobodi hrepeneče srce je sklep koroških nacionalcev, ki so našim štajerskim, katere je „Nar. Dnevnik“ že vabil v pregrešen objem, zelo blizu, gotovo zadel kakor strel iz jasnega, in prevzela jih je nena žalost, da kar molče. Njihova žalost je gotovo večja, nego je bila ona preroka Jeremije, ki je prepeval na razvalinah Jeruzalema v srce segajoče žalostinke, ker njim je žalost vzela kar besedo.

Da bi naši liberalci molčali radi tega, ker je predlog koroških nacionalcev mogoče identičen z njihovo moderno šolo, si ne moremo misliti, ker preveč poznamo njihovo željo po „napredku“.

Ker se tedaj liberalna moderna šola ne krije z utrakvističnimi mučilnicami, in ker naši liberalci gotovo odločno odklanjajo „nazadnjaštvo“ koroških nemških naprednjakov, je brezdvomno, da leži glavno težišče moderne šole v propagandi svobodomiselnosti. Prepričani smo, da naši liberalci ne bodo hudi, ako zatrdimo, da je bistvo moderne šole kolikor mogoče prosto vdejstvovanje brezverskih svobodomiselnih načel. To se že sedaj marsikje koražno prakticira, a končni cilj je pa: svobodna šola. Moderna šola — svobodna šola, to je zaključek naših raziskavanj. Nekoliko sramežljivi so sicer liberalci in kaj radi skrivajo svoje namene, a to jim nič ne pomaga. Svetujemo jim: Le odkrito povejte, kaj bi radi. Saj vas dobro poznamo in itak vemo, da se bojite, da bi svojo končnega cilja ne mogli doseči, in zato manevirate z meglenimi prevezami. Z besedo na dan, bo boj bolj živahen in odločen! Le na plan, saj smo možje in ne mevže!

Narodna avtonomija.

Včeraj, dne 20. t. m. se je vršila na Dunaju inauguracija novega rektorja za dunajsko univerzo. Pri tej priliki je imel novi rektor profesor Bernatzik zanimiv govor o narodni avtonomiji. Bernatzik je izjavil: Narodnostno pravo tvori žarišče vsega javnega življenja. V Avstriji smo na tem, da si ustvarimo lastno narodnostno pravo, ker par. 19, ki je edini preostanek liberalne ustavne dobe, ne zahtuje več in rabi že po mnenju onih, ki so ga zmislili za vdejstvovanje mnogih izvršilnih zakonov. Pri kodifikaciji našega narodnostnega prava bo treba najprvo rešiti vprašanje, iz kakšnih posamnikov pravzaprav obstoja narodnost. To ni lahko in odlični statistiki trde, da se narodnost pri posamezniku sploh ne more, ali pa vsaj zelo težko, po preiskovanju pokolenja in drugih znakov, da določiti. Oprijeti se mora surogata: materin jezik, občevalni jezik, družinski jezik. Vsi ti pojmi so pa nepopolni in pravno nevzdržljivi. Vedno odločnejše se javlja zahteva po ostentnem določevanju narodne pripadnosti. Narodni kataster na Moravskem in v Bukovini spravlja narodni mir v nevarnost, ker ne obstajajo nobeni postavni znaki za narodno pripadnost. Zato je treba osnovati postavne znake. Vse te naredbe, (kakor volilni kataster) imajo svoj končni cilj v narodni avtonomiji.

Narodna avtonomija je na tem, da preobrazi naše javno pravo, ona vsebuje princip, da hoče biti vsaka narodnost samo od svojih lastnih članov vladana, sojena in upravljana. Finejše narodnostno čustvovanje ne zahteva od državnih organov samo možnost sporazumljenja, ampak notranje umevanje. Tujerodni sodnik ali uradnik vzbuja neko nezaupanje, kar je s sedanjimi demokratičnimi pojmi nezdružljivo.

Že prvi pričetki narodne avtonomije, ki je političen princip z nevzdržljivo silo, dovedejo do globokih preobratov obstoječih razmer, posebno k razdelitvi države po narodnostih brez ozira na obstoječe „historično politične“ meje. Temelj za narodnostno omejitvev pa morajo dati samo narodne matrike. Po nekem ključu se bo treba zjediniti za enojezične in večjezične okraje. Za večjezične okraje je po principu narodne avtonomije potrebna ločitev prebivalstva po narodnosti, ker od pripadnosti bo moral izvajati pravni red marsikatero pravne razmere. Tudi za personalni princip, ki bo stopil ponekod na mesto teritorialnega v javno pravo, je narodna matrika nujno potrebna.

Srbski prestolonaslednik Aleksander nevarno obolel.

Princ Aleksander, bodoči srbski kralj, je nevarno obolel na tifusu. V konaku, kakor v Belgradu in vsej deželi vlada veliko vznemirjenje. Kakor znano je princ Aleksander bil po odstopu princa Jurija proglašen za prestolonaslednika. Ljudstvo ga ljubi. Ker je izključeno, da bi zopet Jurij postal prestolonaslednik, se dvorni krogi zelo boje katastrofe, ker kralj Peter nima nobenega sinu več. V slučaju Aleksandrove smrti bi prevzel prestolonasledstvo kraljev nečak princ Pavel.

Stanje princa Aleksandra je bilo dne 18. in 19. t. m. zelo apatično. Poklicali so z Dunaja profesorja Chvosteka k bolniku. Bolnik ne sprejme nobe-

nega krepčila in hrane. Da se mu vzdrži življenjska moč, ga hranijo na umetni način. Zdravnike skrbi, ker se je k tifusu še pridružila komplikacija pluć.

Dne 20. t. m. je izjavil profesor Chvostek, da se je stanje bolnikovo nekaj zboljšalo, in da za zdaj še ni posebno resne nevarnosti.

Raznoterosti.

Mesto sodnega pisarniškega pomočnika je izpraznjeno pri c. kr. okrajni sodnji v Št. Lenartu v Slov. gor. Prošnje so takoj vložiti.

Iz pošte. Poštarica Marija Strahek na Muti je na lastno prošnjo prestavljena k Zgornji Sv. Kungoti.

Razpisana je ena štipendija za dijaka, ki je rodod iz Spodnje- ali Srednje-Stajerske, ter študira na kaki dunajski gimnaziji ali pa na filozofični fakulteti dunajskega vseučilišča. Prošnje, koleka proste, s priloženim ubožnim spričevalom je vložiti do 15. decembra t. l. pri akademickem senatu dunajske univerze. Štipendija se podeli enemu prošniku za dobo šestih let.

Mednarodno lovsko razstavo na Dunaju so dne 17. t. m. zaključili. Dasiravno je bila razstava ves čas dobro obiskana, je baže vendar ostal velik deficit.

Tolstoj bolan. Iz Jasne Poljane se poroča, da je grof Tolstoj nevarno bolan. Dva zdravnika sta pri njem. Pisatelj blede in ima hučo vročnico.

Hausenbichlerjevo koč na Mrzlici (1010 m) je letos obiskalo 262 oseb. Škoda, da koč ni oskrbovana, ker tako odpade skoro vsa predpisana pristojbina.

Slovenec — iznajditelj. Brat znanega gostilničarja na Teharjih, gospod Davorin Cajhen, bože razkazoval prihodnjo nedeljo dne 23. t. m. v gostilni svojega brata zanimiv električni aparat, ki omogočuje električno razsvetljavo v vsaki hiši brez posebnih stroškov.

Kmetijska gospodinjstva šola na Teharjih bo de končala svoj prvi šolski tečaj prihodnjo nedeljo dne 26. t. m. Kdor se želi prepričati o vseh na tej šoli, naj pride prihodnji torek dne 25. t. m. ob 11. uri k javni skušnji. Začetek drugega šolskega tečaja bo de dne 3. novembra. Par gojenk bi se še lahko sprejelo, a oglašiti se mora najpozneje do 1. novembra.

Vrazovo slavlje v Zagrebu. Dne 26. in 27. novembra priredi društvo „Braća hrv. Zmaja“ Vrazovo svečanost v Zagrebu, in sicer v zvezi z gledališčem, ki bo takrat obhajalo svojo 50letnico. Dne 25. novembra 1860 so bili namreč nemški igralci (po padcu Bachovega absolutizma) iztirani iz zagrebske pozornice, in od takrat ima Zagreb stalno hrv. gledališče. Slavlje se bo vršilo po tem-le sporedu: 1. Dne 26. novembra Vrazova akademija v mestni dvorani. 2. Dne 27. novembra dopoldne odkritje spominske plošče na hiši, kjer je umrl Vraz. 3. Istega dne popoldne svečana predstava v gledališču (Zrinjski). 4. Zvečer predstava v gledališču (ad hoc sestavljen Ogrizo vičev prolog in neki ilirski komad. Na slavlje bodo pozvana vsa gledališča slovenskega juga.

List za listom pada z drevja, tako turobno pesem prepevajo dan za dnem v liberalni celjski Zadrugi zvezi. Izstopila je iz te zveze ugledna Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob Ščavnici ter se pridružila svojim vrstnicam pri Zadrugi zvezi v Ljubljani. Ljutomersko polje je tedaj že po večini osnaženo liberalne zadružne ljulike.

Vsiljivi „Stajerc.“ Slaba mora presti „Stajercu“, ker se je zadnji čas tako vneto spustil na lov za inserati. Kot sitna konjska muha nadleguje naše slovenske trgovce in obrtnike s svojimi dragimi inserati. Nekemu odločno narodnemu obrtniku v Celju je poslal „Stajerc“ tudi tak ofert, ki pa ga je ta takoj zavrnil z odločnim odgovorom: „Na Vaš cirkular z dne 18. t. m. Nam tem potom z radostjo naznanjam, da se v povzdigo svoje obrti nočem nikdar posluževati lista, ki se zdržuje s pruskimi markami in ki blati vse kar je nam Slovenecem najsvetejše. Priporočajte Vaše prusko glasilo svojim somišljenikom, ki so vspeha Vašega lista bolj potrebni kakor pa jaz.“ — Tako odločno zavrnitev si je „Stajerc“ gotovo zaslužil. Omenjamo, da je „Stajerc“ v svoji ponudbi stavil za inserat, v obliki, kakor ga prinaša „Straža“, štirikrat večjo ceno, kakor plačuje dotični obrtnik pri nas.

Kaj so renegati. Še nikdar ni tako značilno obsodil renegate Nemec, kakor je to storil profesor Adolf Bartels v „Deutschsoziale Blätter“, kjer pravi doslovno: „Der geborene Slawe, der für deutsche Art und Sitte wirkt, ist in meinen Augen ein Lump, denn er hat seiner natürlichen Bestimmung nach für seines eigenen Volkes Art und Sitte zu wirken und nicht für die eines fremden.“ Po sodbi nemškega profesorja so vsi renegate lumpje, germanizacija lumparija. Lumpi so pa potem tudi tisti, ki germanizacijo podpirajo. Prepričani pa smo, da bodo renegati in Nemci mirno spravili v žep to obsodbo ter nadaljevali svoje lumparije.

Bree od vseh strani. Ploj mora imeti presneto trdo kožo, da prenese tako hladnokrvno vse bree, ki ga dolete dan za dnem. Vedno odločneje se obrača vsa jugoslovanska javnost od čednega hofrata, ki je enkrat proti trijalizmu, drugikrat pa zopet zanj, kakor pač veje veter od zgoraj. Listi, ki so Ploja še pred kratkim kovali v zvezde, ga sedaj obsojajo. Glasilo mladinov v Ljubljani je še nedolgo tega zagovar-

jalo Ploja kot najboljšega slovenskega diplomata, sedaj mu pa tako-le zagode:

„Hofrat Ploj je že zdavnaj zaslužil, da bi šel v pokoj — vsaj kot slovenski politik. Kar ta mož dela v delegacijah, presega že vse meje dopustnega, ker njegovi volilci ga vendar niso izvolili za svojega poslanca zato, da bi uporabljal mandat za dosego bogsigavdi kakih svojih osebnih ciljev. Ako hoče biti dr. Ploj Aerenthalov hlapec, mu tega nihče ne brani, ali potem naj vsaj enkrat javno prizna, da je v prvi vrsti hofrat, Slovenec pa samo v toliko, kolikor mu to dovoli Aerenthal, in potem naj gre kandidirati — ako misli, da se bo državni zbor podrl, ako on ne bi bil poslanec — v kak nemški kraj. Te pravice pa nima, da bi s klečeplazenjem pred grofom Aerenthalom sramotil — slovenski narod, ki ga tako sramotno zastopa.“

Liberalci ne morejo preboleti, ker igra dr. Šusteršič na Dunaju vodilno vlogo, za nje se pa živ krst drugače ne zmeni, kakor če je treba pomagati pri kaki kravji kupčiji. „Narodni Dnevnik“ od dne 20. t. m. zopet zliva na zelo prostašk način ves svoj žolč na dr. Šusteršiča. Da bi ga osmešil in označil kot ponižnega hlapca nemškega režima, piše njegovo ime: dr. Johann Schusterschitz. In to dela glasilo one liberalne stranke, ki se je na Kranjskem s pismeno pogodbo, na kateri se je blestel tudi Johann Hribar, zvezala z Nemci, tako piše list, ki je pri zadnjih nadomestnih državnozborskih volitvah na Štajerskem propagiral zvezo z nemškutarijo, kaj takega si drzne „Dnevnik“, ki je pred par dnevi snubil nemške nacionalce in jih klical na boj proti svojim rodnim bratom, katoliškim Slovencem. Fej!

Zvijanja. Ker smo liberalno učiteljstvo radi znane izjave krepko prijeli in dokazali vso neodkritost liberalnega početja, je postal liberalcem tesno pri srcu in se zvijajo na vse strani. Nočemo se ozirati na konfuzne retirade, naše dedukcije so bile itak jasne dovolj in kdor jih je hotel, jih je razumel. Radi lepšega pa vendar pribijemo še enkrat: „Izjava liberalnega učiteljstva vsebuje 99% samih krivičnih napadov na naše poslance, nasproti glavnemu škodljivcu, nemškonacionalni večini, je pa krotka kakor božji volek. Sramotno klečeplazenje je, če se ti stih, ki so glavni krivci, a imajo slučajno moč v rokah, ne upa dotakniti, če se pa one, ki niso zaslužili in se bore za odpravo krivic, brezvestno blati.“ Pika!

Odpremljanje poštnih pošiljatev iz Avstrije v Bosno. Ker se še često slišijo pritožbe radi tega, da se omoti iz Avstrije v Bosno le „via mare“ odpravljajo in radi tega z občutnimi zamudami na naslovne kraje dospevajo, se zainteresovanim trgovskim krogom in strankam ponovno naznanja, da se, kakor je bilo v tozadevnem svojedobno izdanem razglasu izrečno omenjeno, pošiljatev omotov, kakor tudi pisma z napovedano vrednostjo iz Avstrije v Bosno-Hercegovino običajno odpravlja čez Dalmacijo s pomorskimimi poštami, katere pot naravno zahteva daljšo prevaževalno dobo kakor ono čez Ogrsko, da pa je pošiljateljem slobodno, pri omotih in pismih z napovedano vrednostjo, naslovljenih v Bosno-Hercegovino, pri kateri želi hitrejši prevoz, zahtevati odpremljenje „čez Ogrsko.“ V ta namen mora odposiljalec pri omotih in spremnici, kakor tudi na omotu samem, pri pismih z napovedano vrednostjo na pismu pristaviti opazko „via Ogrsko.“

Pomen zakona. S stališča selekcije, prirodnega izbora, piše „Kosmos“ (1909, 12, str. 387) o zakonu: „Globoko umevanje ljubezni in zakona ima velik socialno-biološki pomen.“ Tako umevanje, taka zavest odgovornosti nasproti potomstvu in tako vpoštevjanje umske, нравne in telesne vrednosti druga je pa najlože tam, kjer je zakon enoten in stalen (bei der Institution der Dauer-Einehe). Pri začasnih zvezah odločuje le bolj vnanja mikavost, in kar je še hušje, nameravan in umetni mik, erotični temperament. Stalni, enotni zakon ima hibe, vendar najboljše jamči, da bodeta imela oče in mati čut odgovornosti do otrok in da jih bodeta s skupnim delom dobro vzgojila. . . . Kdor oznanja moralno ženitev (nadleveka), ta podpira nevesel pojav, da zelo nadarjene družine izumrejo. Velika darovitost je brez dvoma dedna. Urejeno družinsko življenje ženskih osebnosti bi lahko te dedne vrednote človeštvu ohranilo.“

Jugoslovanska enciklopedija. [Srbska kraljevska akademija znanosti v Belgradu je že pričela z delom za Jugoslovansko enciklopedijo. Sestavili so se štirje odbori, ki bodo izbirali material. V I. odboru za jezik in književnost je predsednik Ljuba Stojanovič, člani pa dr. A. Belič, M. Ivanič, Paolo Popović in dr. Jovan Skerlić. V II. odboru za zgodovino in za ostale predmete, ki so v zvezi z zgodovino, je predsednik Ljuba Kovačević, člani pa Jovan Tomič, Stanoje Stanojevič, dr. I. Račević in dr. M. Gavrilovič. V III. odboru za zemljepisje, prirodoslovje, rudarstvo in trgovino je predsednik dr. Jovan Cvič, člani pa Jovan Žujović, dr. S. Račević, dr. T. Gjorgjevič, dr. J. Erdeljanovič, dr. N. Košanin, dr. D. Katič, dr. J. Dedijer, dr. V. Ruvarac in dr. V. Marković. V IV. odboru za pravne in poljedelske nauke, obrt, za cerkveno pravo itd. je predsednik S. Novaković, člani pa Jovan Žujović, A. Jovanović, S. Jovanović, dr. Č. Mitrovič, dr. T. Gjorgjevič in dr. Sima Trojanovič. Ti odbori morajo končati svoje delo do konca tekočega leta. Kakor smo obveščeni, se v kratkem osnujejo tudi slovenski odbori. Bolgari pa so sodelovanje pri Jugoslovanski enciklopediji oficijelno odklonili in sicer radi macedonskega vprašanja. Zahtevali so namreč, da se v Jugoslovanski enciklopediji zavzame bolgarsko stališče glede Macedonije.

Ker se ta zahteva ni mogla upoštevati, so odklonili svoje sodelovanje. Vkljub temu pa je več uglednih bolgarskih znanstvenikov in književnikov obljubilo, da bodo sodelovali pri enciklopediji.

Naročnikom!

Nekaj naših naročnikov še dolguje naročnino za „Stražo“ delj časa nazaj. Nekateri celo za leto 1909. Vse tiste, kateri imajo na ovitku današnje številke rudeče znamenje uljudno opozarjamo, da blagovelijo takoj poravnati zaostalo naročnino, da se jim zamore list redno dopošiljati.

Štajersko.

Mariborske novice.

Slov. Čitalnica v Mariboru priredi dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma svoj prvi družinski večer.

Porotno sodišče. Za predsednika letošnjega jesenskega zasedanja mariborskega porotnega sodišča je imenovan predsednik okrožnega sodišča Ludvik Perko, za njegove namestnike višje-sodni svetniki: dr. Franc Voušek, dr. Josip Fraidl in Anton Morocutti.

Mariborski turnerji priredijo prihodnjo nedeljo dne 23. t. m. popoldne izlet v Št. Ilj v Slov. gor. Nemški listi vabijo vse nemške Mariboržane k tej prireditvi. Bomo videli, če bo res zopet toliko „stotin“ neresenih bratcev se zbralo pod patronanco pastora Mahnerja v Št. Ilju.

Samoumor. Dne 19. t. m. se je v nekem gozdu blizu Maribora ustrelil poštni sluga Josip Staudinger. Zadel se je v srce in je bil takoj mrtev.

Celjske novice.

Prvi protestantski učitelj na mestni deški ljudski šoli v Celju. Celjskim Nemcem ni zadosti, da imajo na svojih šolah nastavljene zagrizene Nemce, ki potlačujejo našo slovensko dečo, ampak oni hočejo menda vzgojiti otroke tudi v „lutrski“ duhu. Le tako se da tolmačiti, da so poklicali letos na mestno deško šolo verskega odpadnika Holjaka, ki je baže takoj po maturi izstopil iz katoliške cerkve. Kakor se pripoveduje, se je potegoval pri nastavljanju pastor May za njega. Obžalovanja vredni so le oni slovenski stariši, ki še pošiljajo svoje dečke v šolo, kjer jim preti nevarnost ne samo v narodnem, ampak tudi v verskem oziru.

Urednik Spindler pred porotniki. Prihodnji ponedeljek, dne 24. t. m. se bo moral zagovarjati urednik Spindler pred porotnim sodiščem zaradi častikraje potom tiska. Kot tožitelj nastopi gospod Fridrich iz Petrovč.

Porotne obravnave. Začeva Andreja Turaiškega zaradi goljufije in prepovedane vrnitve se je preložila. — Jože Gošnik iz konjiške okolice je bil obsojen zaradi zažiga in poskušene tatvine na poštudugo leto težke ječe. — Dne 18. in 19. t. m. je stala pred porotniki Marija Žlof, posestnica v Hrastju pri Šmarju. Obtožena je bila, da je dne 12. aprila t. l. dala svojemu možu arzenik in da je mož dne 26. aprila res umrl. Ker je žena moža že poprej večkrat pretepla, osumljena je bila sedaj zavratnega umora. Priče so izpovedale, da je Žlof sam jemal arzenik, zategadelj je bila Marija Žlof oproščena. — Dne 20. t. m. je bil zaradi zločina posilstva obsojen na dveletno ječo Fr. Germ iz Skale v konjiškem okraju.

Ptujske novice.

Okraj. zastop ptujski v denarnih škrinjah. „Stajerc“ vedno kriči, kako dobro in vzgledno gospodarji nemška večina v ptujskem okrajnem zastopu. A kaj se zgodi? Gospodarstvo v ptujskem okrajnem zastopu je prišlo zadnji čas v zelo akutni štadij. Blagajna okrajnega zastopa trpi na hudi finančni sušici. Čedno bodo izgledale ceste po okraju, ker se je cestarjem znižalo število delavnih dni, kamenitega drobeža pa se je navozilo letos trikrat manj, kot druga leta. Stajercijanci trdijo, da je finančnih težkoč kriva obstrukcija v deželnem zboru. Kako so naivni gospodje pri „Stajercu“! Ali morda z okrajnim denarjem gospodarji deželni zbor?

Ptuj. Voditeljstvo Dekliške zveze v Ptuj na znanja, da se bodo izposojevale članicam knjige od 30. t. m. naprej vsako drugo nedeljo — pred in po večernicah — v društveni sobi bralnega društva „Kričevina“.

Pretep. Posestniškega sina Jurija Čuša so v pondeljek pripeljali v ptujsko bolnišnico. Ima razklan nos, poškodovano oko in ves obraz razrezan. Vendar poškodbe niso smrtno nevarne. Živinske pretepače so že dobili.

Ptujski šnops mori in zastruplja ljudstvo v mestni okolici in Dravskem polju. Nemški listi vedo vedno poročati o raznih pretepih, pobojih in drugih sličnih dejanjih v bližini Ptuj. Navadno se trudijo vsenemška glasila, da bi prepričala svoje bralce, da leži krivda za slične žalostne dogodke v naravi slovenskega ljudstva. To je predrzno natolcevanje nemških listov napram slovenskemu narodu, da ne more biti večje. Širnemu svetu je že več let znano, da je

neposredni vzrok žalostnih dogodkov najbolj nesrečni ptujski šnops in nesramno pisarenje — „Štajerčev.“ Poglejmo v razne šnopsarije ob nedeljah in semanjih dnevih. Mlečnozobi fantalini vabijo mladino in može v šnopsarije. Tam se pije čez mero, klafo, čita „Štajerč“, pleše in umori se v marsikom čut za poštenost. Na potu domov slede pretepi, poboji in druge nesreče. Sovražniki slovenskega ljudstva pa se veselo, ker vlečejo njegov denar in ga oskubijo lastne sreče.

Trboveljske novice.

Javna nemška šola. Trboveljska občina je tako srečna, da je dobila javno nemško šolo v Hrastniku. Ta mučilnica obstoji že četrto leto. Umevno je, da je nepotrebna, ker ni v njej niti 10% nemških otrok, in še tem teče lepše slovenski jezik, kakor nemščina. Lansko leto je občina protestirala proti vladni naredbi, da postane prihodnje leto (letos) prvi razred že javen. Ta rekurz občine na ministrstvo je bil zadnje dni na Dunaju odbit. Radovedni smo, na kakšne paragrafe se vlada sklicuje, da dovoli tak nezmysel. Ali naj simpatizira pošten Slovenec s takim ministrstvom? Mislimo, da bo padla o tej najnovejši krivici Slovenec še marsikaka krepka beseda v parlamentu.

Trbovljski socialni demokrati so postali sedaj po žalostno končani železničarski stavki na Francoskem lepo tihi in ponižni. Ko se je stavka, ki pa je imela le značaj anarhistično-revolucionarnih nemirov, začela, hvalili so se kolovodje trbovljskih rudečkarjev, da bodo socialni demokratje s splošno stavko privedli delavce do zmage. Naši sociji (so že slepo triumfirali in slavili zmago njih francoskih revolucionarnih rudečih bratcev. Kako neprijetno jih je torej zadela vest, da so uboge štrajkujoče delavce in železničarje pustili francoski kolovodje rudeče internacionale na cedilu in da se je vsa slabo inscenirana stavka docela ponesrečila. Jasno kot beli dan je, da socialdemokratični glavarji rabijo uboge delavce samo takrat, ko jim morajo delavci plačevati strankarski davek, s katerim se glavarji mastijo, takrat kadar rabijo ob volitvah njih glasove in tedaj, kadar bi radi zvodili delavce za nos. Tudi v Trbovljah se vrste socialnih demokratov vedno zmanjšujejo. Delavci spoznavajo vedno bolj, da socialna demokracija nikdar ni prava prijateljica delavstva.

Drugi kraji.

Slovenjgradec. V ponedeljek dne 17. t. m. je priredil poslanec Markhl pri Gollu volilni shod, ki je bil zelo borno obiskan. Tudi razpoloženje za poslanca Marekhla je bilo med volilci silno skromno. Resolucija proti slovenski obstrukciji v deželni zboru je bila sprejeta brez posebnega zanimanja. Neki odlični Nemec je skimal s glavo: „Mir ist alles eins!“

Sv. Anton (na Pohorju. Čuden slučaj! Tukaj smo pokopali kmetico Marijo Petrun, po domače Kuterica, katere je umrla ravno isti dan, ko je bila pred enim letom z drugim možem poročena.

Zibika. Požar. V ned., 16. t. m. pop. je pogorela shramba pri Francu Bračku. Nagloma je bilo vse v plamenu, da ni bilo mogoče skoraj ničesar rešiti, ker je bilo vse suho, vode pa je primanjkovalo. Škode je okoli 1500 K. zavarovalnina pa znaša le 700 K. Tam zraven je bilo po leti še veliko veselje, ker se je obhajala primicija č. g. p. Cirila, brata gospodarjevega, zdaj pa vlada na tistem mestu opustošenje. Teden poprej pa je v Grobelnem pogorel brat gospodinjce. Tukaj je zažgal otrok z žveplenko. Treba bo pred otroci žveplenke zaklepiti, sicer pa je bolje uvesti manj nevarne, četudi dražje vžigalice.

Nesreča na železnici. Iz Slov. Bistrice poročajo: Železniški delavec I. Pintar je našel dne 17. t. m. zvečer na glavni progi blizu kolodvora mrtvo truplo nekega delavca. Povožil ga je brezdomno mariborski osebni vlak. Pri ponesrečenem se je našla ura in nekaj denarja. Identiteta nesrečnega se ni mogla dognati.

I Sv. Jurij ob Ščavnici. Nastale so sicer naenkrat nepričakovane in neverjetne zapreke nasproti odru, katerega si je postavilo na tujih tleh izobraževalno društvo, vendar pa se imamo zahvaliti izvanredni požrtvovalnosti naših mladeničev in deklet, posebno pa požrtvovalnosti nekaterih naših mož, da si bomo v tem težkem jesenskem delu vendarle priredili veselico v oddih in pošteno zabavo. Prostore nam je dal velikodušno g. Domanjko, mesar in gostilničar, in ob lepem vremenu obeta biti veselica in igra, petje in godba prav izvrstna. Vabimo torej vse prijatelje poštene zabave, naj pridejo k g. Domanjku in naj si pogledajo tam naše fante in dekleta, kako znajo oni pokazati svojo izobrazbo, svojo navdušenost in veselje za narodno delo. In tako se bode vendarle vršila veselica pri nas v nedeljo, dne 23. oktobra — V spored celega zabavnega popoldne: 1. Pozdrav. 2. Le pevaj dekle, glasno poi! (Mešan zbor.) 3. „Dva zeta“, veseloigra v enem dejanju. 4. „Ob tamburici.“ (Mešan zbor.) 5. „Tri sestre“, veseloigra v treh dejanjih. 6. Že kopneva sneg. (Mešan zbor.) — Med odmoru udarjajo tamburaši. Cene: sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 50 vin., stojišče 20 vin. Začetek točno ob ¼4. uri popoldne. — Veselica se bode vršila ob lepem vremenu na prosto postavljenem lastnem in že znanem odru na vrtu g. Domanjka; ker je to prva veselica in igra, ki se vrši pri tem poštenem in prijaznem gospodu, zato vabimo tem bolj: pridi in odpočij si od težkega dela, prijatelj, prijateljica, pridi, ki ljubiš pošteno zabavo. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Ljutomer. Prememba posesti. Grad Branek pri Ljutomeru sta kupila Leopold Stiasny in Pavel Rathkolb iz Gradca. Posestvo je vpisano v deželni desk.

Elektrika v Ljutomeru. Ali Ljutomeržani, če ravno se nahajamo v sredini Prlekije, smo zelo napredni. Če se bo svet pravilno in po prleško zasaknil, imeli bomo že z novim letom 1911 naš trg električno razsvetljen. Dne 14. oktobra se je vršila pri stavbi elektrarne komisija, ki je pregledala vso napravo. Navzoč je bil namestniški koncipist dr. Jos. Fasching. Radovedni smo, če bo tudi trško gospodarstvo šlo odslej električnim potom naprej. Potrebna je še samo železniška zveza Ljutomer—Ormož, potem pa bomo srečnejši, kot marsikatero svetovno mesto.

Kapele pri Brežicah. Pretečeno nedeljo dne 16. t. m. je prečastiti gospod dekan iz Vidma, H. Verk, blagoslovil prenovljeno podružnico Sv. Trojice ob veliki udeležbi vernikov. Daleč okrog so naznanjali godba in gromči strelj veselje domačinov, a Bog pa je dal najlepše vreme. — Trgatev je končana, ni dolgo trajala, malo se je nabralo, malo se bo moralo piti in malo ali nič ne bo za prodajo. — Postajico v Dobovi so za nekaj časa / za vlake / Zagreb—Zidmost zaprli; / vlaki se niso smeli tukaj ustaviti, ker so v Brežicah zdravniki radi kolere potnike preiskovali, a sedaj je zopet stari red, in vlak postaja kot poprej. Morda je nevarnost manjša, ali pa cela preiskava nepraktična. — Že dalje časa imajo v Dobovi v par vaseh akutno grižo, na koji je že precej ljudi pomrlo. Pri nas je le eden mož zbolel, pa je zopet ozdravil, mrličev sploh smo do sedaj imeli le 12, a župnija šteje do 2000 duš. A sedaj se je žalibog tudi k nam v jedno hišo priplazila griža, kjer leže 3 bolniki. Bog nas varuj vsake, posebno pa nalezljive bolezni!

Gradec. V ljudskem parku je bil dne 18. t. m. zjutraj zaboden pekovski pomočnik Alojzij Nevdpil. Nek neznan mlad mož je hipoma priskočil ter ga nagovoril, naj mu da 20 vin. Ko mu je ta odgovoril, da jih nima, mu je zasadi neznanec nož globoko v desno stegno ter potem naglo zbežal. Zabodeni Nevdpil je obležal na licu mesta ter so ga morali pripeljati z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Med katerim narodom je torej zverinska podivjanost?

Gradec. V sredo, dne 19. t. m. dopoldne se je nameraval Renner s svojim zrakoplovom vzdigniti v zrak. Prišli so celo požarni brambovci na lice mesta, ki so bili določeni za ekspedicijo zrakoplova. Polet je bil zopet prekinjen, ker so počili pri motorjih trije cilindri. Renner je brzojavno naročil nove cilindre pri tovarni motorjev iz Chemnitza, da tako čimprej izgotovi nameravane polete.

Gradec. V Fünkovi tovarni se je obesil v sredo, dne 19. t. m. delavec Janez Wenditsch. Vzrok samomora je baje neozdravljiva bolezen.

Gradec. Na tako imenovanem Lendplatzu se je v torek, dne 18. t. m. v neki gostilni ustrelil v prsa popolnoma upijanjeni 19letni natakarc Franc Resch. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico usmiljenih bratov. Zatrjuje se, da rana baje ni nevarna in da se je Resch ustrelil v — šali.

Koroško.

Celovec. Te dni so začeli polagati na progi od trga sv. Duha do novega gledališča in ob „Zvezdi“ tračnice za električno železnico. Upajo, da bo železnica po mestu še po zimi gotova. Ali bo pa peljala prihodnjo sezono že do Vrbskega jezera, je veliko vprašanje, ker so nastavili posestniki zemljišč, po katerih naj bi tekla, cene. Začeli pa so že graditi med čez kanal pred postajo Celovec-Lend. Nekaj časa se bomo morali že zadovoljiti „z eno konjsko silo“ — namreč s konjsko železnico. — „Böhmische Union-Bank“ je zgradila na južni strani Novega trga lepo novo trinadstropno hišo, kjer je stala prej Hadererjeva hiša. — Avstrijsko-ogrska banka je postavila v Šolski ulici moderno stavbo. — Podružnica Ljubljanske kreditne banke je podrla dve hišici, ki jih je kupila od slaščičarja Wurschitza, in zida zdaj novo stavbo, ki bo združena z lokalom in hišo, kjer ima sedaj banka svoje prostore. Tudi napredek!

Smihel pri Pliberku. Shod priredi katoliško politično in gospodarsko društvo / za Slovence na Koroškem v nedeljo, dne 23. vinotoka / pri Šercarju v Smihelu pri Pliberku.

Smihel pri Pliberku. Poročil se je v ponedeljek gospod Štefan Kraut iz Bistrice pri Smihelu.

Celovec. Südmarka je razpisala šest stipendij po 150 K za tiste nemške učiteljske, ki se zavežejo naučiti se slovenščine in napraviti maturo iz nje ter „delovati“ najmanj tri leta na „slovenskih“ šolah na Koroškem.

Celovec. V starosti 53 let je umrl gimnazijski profesor Alojzij Grillitsch. Bil je jako ljubeznjiv učitelj in Slovence vedno pravičen. Objavil je tudi v izvestju celovške gimnazije in v „Carinthiji“ več zgodovinskih razprav, ki se tičejo Koroške.

Narodno-obrambno delo.

Nemci se uče slovenščine. Zadnji čas prireja jo razna nemška društva takozvane jezikovne tečaje za svoje ude. V Mariboru se je tak tečaj že začel. Priredi ga podružnica Südmärke. V Gradcu samem, kjer vlada kakor znano največje sovražstvo proti vsemu, kar je slovenskega, je društvo „Anker“ začelo s pripravami za slovenski „šprahkurz“ za trgovske u-

službenca. Nemški listi jasno povedo, za kakšne namen bo služil ta tečaj: „S priučanjem slovenščine se mora dati Nemcem možnost, da zasedejo / prosta mesta v različnih trgovinah in tvrdkah na Spodnje-Štajerskem, kjer se zahteva znanje obeh deželnih jezikov. S tem se bo izpodrinilo / marsikatero Slovenca, a Nemci bodo prišli do svojega kruha marsikje, kjer sedaj poslušajo Slovenci.“

Lončarji pozor! Za neki trg se išče slovenski lončar. Ker daleč na okoli ni tam nobenega lončarja, bi mu bil sijajni obstanek sigurn. Lončarji naj se javijo pri našem upravništvu.

„Štajerč“ v službi šulferajna. Pretečeni teden se je trudil neki plesnjivi posilinemec, ki je privariral nekod od juga, da razširi ptujskega „Štajerč“ med delavce in posestnike v Ceršaku ob Muri. „Štajerč“ se trudi v tej šlevilki, dokazati občanom v Ceršaku, da jih bo ta šola popolnoma osrečila. Kolporter (kje si je le dobil to pravico) je ponujal „Štajerč“ kot žid svoje blago. V vsak izvod „Štajerč“ je bila zavita — cigara. To je res imenitno agitacijsko sredstvo. Samo uspeha bo malo, silno malo.

Orožniki stražijo šulferajn. Zidanje šulferajnske šole v Ceršaku stražita dva orožnika iz Maribora. Nemški listi „Marburgerer“, „Tagblatt“ in „Tagespott“ so priobčili neresnično vest, da hočejo domačini požgati in porušiti šulferajnsko poslopje ter s kamenjem napasti delavce pri stavbi. Oblastva so bila takoj v takih skrbih za ubogi šulferajn, da so poslala orožniško asistenco v Ceršak. Občinski odbor je takoj v posebni seji sklenil odločen protest proti temu. Tamkajšnji domačini so prepošteni, da bi si svoje roke omadeževali pri napadih na šulferajnovce. Nasprotno so le delavci, ki so zaposleni pri tej stavbi, izizivali mirne domačine. Take so posledice šulferajnovskega rovarjenja. Poprej je bil vzgleden mir v Ceršaku in okolici, a brezvestni šulferajnski agitatorji so vrgli med občane bakljo prepira.

Iznajdba šulferajna. Ne godi se povsod dobro šulferajnu, kjer ustanavlja nove šole. Tam, kjer je ljudstvo politično razvito in narodno zavedno šulferajnu ne cveto rožice. Le kjer ljudstvo še ni dostopno politični in narodni izobrazbi, tam cvete nemškim šolam pšenica. V Ceršaku ob Muri se je vzdignilo vse ljudstvo z malo izjemo proti šulferajnu, ki hoče vsiliti tam svojo nemško mučilnico. Zato prede huda šulferajnu in ne bo mogel dobiti dovolj otrok za to šolo. Brihtne nemške butice so pa stuhtale misel, ki bo rešila na nemštvo. „Naročimo si otrok od drugod, da zamoremo kljubovati domačinom.“ In res; dotični nesrečnej, ki je dal svojo hišo in posestvo na razpolago šulferajnu, se že hvali, da bo dobil od raznih nemških občin po šulferajnovem priporočilu otroke v izrejo, da se z njimi napolni ta nepotrebna šola. In zgoditi se zna, da bode tekom nekaj let morali občini Ceršak in Selnica vzdrževati šolo — za tuje otroke.

Tiho in podrobno delo. Nemški „Volksrat“ je izdal parolo, da se za letošnje ljudsko štetje dela bolj tiho in podrobno. Nemški in nemčurski zaupniki v važnejših krajih na Spodnjem Štajerskem imajo že posebna navodila, v katerih se obširno razlaga, kako se naj že za časa pripravljajo agitatorji, da se bo število Nemcev potom ljudskega štetja kolikor mogoče na umeten način povzdignilo.

Te določbe so:

1. Števne komisarije pridobiti.
2. Poslane brošure in letake razdeliti med ljudstvo.
3. V bližini mest, trgov in prometnih krajev razviti zadnje dni živahno agitacijo in posebno hišne gospodarje nagovoriti, da dajo svoje podložne in stranke zapisati kot Nemce.

4. Prirediti posebno med delavstvom manjše shode in sestanke.

5. Razviti agitacijo od hiše do hiše.

Slovenci, skrbimo, da bodo nemški načrti in želje neizvedljivi!

Za šulferajn so zložile gojenke ženskega učiteljskega v Mariboru po neki Lei Behrer 50 K.

Veliko število obrabljenih poštnih znamk nam je v korist obmejnih Slovencev, poslala gđc. Lizika Kočijaž v Mariboru.

Narodno gospodarstvo.

Poraba žita. Poraba žita se zviša vsako leto za 14 in pol milijonov hektolitrov, kajti prebivalstvo na vsi zemlji vsako leto toliko več žita porabi. To je, precejšen prirastek, vendar se pa žita pridelava še več, kakor se ga porabi; pridelava se ga namreč vsako leto povprečno 18 milijonov hektolitrov več. Kljub temu je pa razširjen strah, da bo nastala splošna lakota vsled pomanjkanja žita, ker prebivalstvo vedno narašča, zemlja za pridelovanje žita se pa nič ne pomnoži. Ta strah je pa neopravičen. Na svetu je še zelo mnogo zemlje, ki je sedaj še neobdelana, ki bo pa dajala še velikanski pridelek. V Kanadiji je zemlje, ki meri 1600 kilometrov v širini in 500 kilometrov v dolžini, ki še čaka poljedelca. Ravnotako se nahajajo velika neobdelana zemljišča v Argentini, v Sibiriji in v Mandžuriji. Radi pomanjkanja rodovitne zemlje se nam še ni treba bati svetovne lakote. Razmere so pa res v sedanjem času take, da strada ogromna večina prebivalstva.

Zavarovanje zoper povodenj. Vodno-gospodarska zveza avstrijske industrije razpošilja publikacijo o potrebi zavarovanja zoper povodenj. V tej se pravi: Pri nas nimamo še možnosti, zavarovati se zoper različne škode, povzročene po vodi. Povodnji v Parizu, ki je uničila in v nevarnost postavila vrednosti

milijard, zadnje velike povodnji v Avstriji, Nemčiji itd. najboljše dokazujejo, kako potrebna je taka skrb. Hiše, kakor tudi tovarne, skladišča, zaloge, stroji in hišna oprava, polja in poljski pridelki, rudniki, ceste itd. so vedno izpostavljeni nevarnostim, ki prete od vodovja. Dandanes mora podjetnik, ki ima napravo z vodno silo, sam nositi veliki katastrofni riziko in to vpliva gotovo večkrat ovirajoče na izrabo vodnih sil, ki, kakor znano, zahteva velike investicije kapitala. Tudi posojila za naprave z vodno silo se zaradi tega težje dajo, ker se obstoj vrednosti objekta z zavarovanjem ne varuje, ker mora upnik računati s tem, da se njegova realna zastava uniči. Še-le tedaj bo torej mogoče, dobiti za izrabo vodnih sil potrebne kredite, če se bodo naprave lahko zavarovale. Seveda morajo zavarovalni pogoji tudi taki biti, da je zavarovanje gospodarsko mogoče. Vsaj je riziko popolnoma odvisen od krajevnih razmer in se zelo izpreminja. Vendar je pa mogoče, zavarovanje srednjih rizikov pri primerni udeležbi izvesti proti zmernim pogojem. Predno se morejo v tem oziru storiti obvezni predlogi, bi bilo potrebno, poizvedeti, če bi se dobilo zadostno število interesentov za to novo zavarovalno panogo in kakšni objekti bi se zavarovali. Vodno-gospodarska zveza avstrijske industrije se obrača torej na vse interese s prošnjo, naj stopijo z njo v stik, in naj izpolnijo vprašalno polo, ki naj služi v informacijo. Izrečno se pripominja, da je glavni namen teh informacij, ki so seveda strogo tajne, ta, omogočiti, da se natančno presodi vse vprašanje.

Kako se napravi kisló zelje in kislá repa. Odberejo se bolj trde kapusove glave in puste ležati 8 dni, da postanejo bolj mehke. Nato se glave na drobno zribajo, zelje posoli (za vsakih 15 glav se vzame ¼ kg soli) in pusti par ur pri miru. Na dno posode, v katero se ima spraviti zriban kapus, naj se dene nekoliko kapusovega listja, zriban kapus nato plastasto vlaga in obenem s kimeljem potrosi ter sproti dobro stlači. Ko se je spravil ves kapus v kad, naj se dene na vrh čista rjuha, vrh te primerno velik lesen pokrov in obteži končno s kamni. Posoda ali kad, v kateri se nahaja zriban kapus, naj se pusti nekaj dni v kuhinji (to je dokler ne začne dišati kapus po kislem in ne nastavi mehurcev), nato pa se naj prenese posoda v klet. Po 3 tednih sa kapus skisla, nakar naj se voda z vrha s kako zajemačo pobere in vse dobro posuši s cunjami. Ko se je vodo odstranilo, pobere se iz kadi kamne in pokrov, oboje se dobro omije in dene nato pokrov na mesto in zopet obteži s kamni ter naliže na zelje sveže vode. Kislo zelje mora biti pod vodo. Na enak način se napravi kislá repa.

Znižanje sladkornih cen. Kakor poročajo, pride v najkrajšem času do znižanja sladkorne rafinade. Znižanje bi imelo iznašati ne samo 5 K, kakor je bilo favljeno, ampak tudi 8 in pol do 9 K od 100 kilogramov. Najnovejša poročila celo pravijo, da se zniža cena sladkorja za 11—12 K pri 100 kg.

Velikanski uspehi združnega dela. V letopisu Splošne zveze šulcejevskih pridobitnih in gospodarskih združenj v Nemčiji čitamo v združnem napredku številke, ki jasno kažejo, do kako ogromne moči je prišlo nemško združništvo po treznem, premišljenem delu. Iz statističnega oddelka te knjige je povzeti, da je število združenj v Nemčiji poskočilo od 28.173 dne 1. januarja 1908, na 29.497 dne 1. januarja 1910. Čisti pomnožek znaša 1324 združenj. Prvo mesto zavzemajo kreditne zadruge, katerih je bilo 17.092. Statistični podatki se nanašajo na 23.309 ali 79,02% vseh združenj.

Teh 23.309 združenj je imelo 4.200.000 članov, in njihov celokupni promet je znašal skoro 20 milijard mark. Njihovo lastno premoženje (deleži in rezerve) je naraslo na 573 milijonov, tuje premoženje pa na 3806 milijonov mark. Od tega pripada splošni zvezi šulcejevskih združenj 1363 združenj z 883.617 člani, 314 milijoni lastnega in 1133 milijoni tujega premoženja ter s prometom 12½ milijard mark.

Od kreditnih združenj jih je poročalo 15680; šteje so 2.189.281 članov, prometa so imele 18¼ milijard mark, dovolile pet milijard kreditov, in so razpolagale s 3739 milijoni mark obratnega kapitala, ki sestoji iz 454 milijonov lastnega in 3285 milijonov mark tujega premoženja.

Močno napredujejo tudi konsumna društva, katerih je bilo 2270. Izmed njih je poročalo 1405, ki so imela 1.334.444 članov. Blaga se je prodalo v njih za 357 milijonov mark, med katerimi je zapopadeno 40 milijonov mark lastnega premoženja.

Razmeroma znatno so se pomnožile stavbinske zadruge, namreč od 848 na 963. Poročilo se nanaša na 642 zadruge, ki so imele 160.941 članov. Odkar obstoje te zadruge, so postavile 13.344 hiš in so znašali stavbni stroški 314 milijonov mark. Celokupni njihov obratni kapital znaša 368½ milijonov, med njimi 38 milijonov kron lastnega denarja.

Mlekarjskih združenj je bilo 3.191, in od teh je poročalo 2246, ki so imele 219.751 članov. Mleka so prejele 2½ milijardi litrov, mlečnih izdelkov pa se prodalo za 239 milijonov mark. Skupna obratna glavica je znašala 84 milijonov, med temi 22 milijonov mark lastnega premoženja.

Od kmetijskih nabavnih združenj je poslalo statistične podatke 2816 združenj z 220.978 člani. Poleg tega se je bavilo z blagovnim prometom 8073 hranilnic in posojilnic. Nabavne zadruge so prodale svojim članom blaga za 183 milijonov mark. Obratna glavica je znašala 647 milijonov mark, med njimi 9 milijonov lastnega in 557 milijonov tujega premoženja.

Vinarske zadruge, katerih je 196, poročalo pa jih je 130, so imele 6616 članov in 133 milijone mark

obratnega kapitala ter so prodale blaga za 4 milijone mark.

Celokupni promet v kmetijskem blagu in poljskih pridelkih je znašal v letu 1909 nad 426 milijonov proti 364 milijonov v l. 1908 in 329 milijonov v letu 1907.

Te številke dokazujejo, kako krepko se razvija nemško združništvo, ki je postalo upoštevanja vredni faktor v gospodarskem življenju. Zato se tudi vedno bolj priznava vrednost združnega dela bodisi za posameznika bodisi za ves narod. Ravno zato se dalje zadruge tudi vedno bolj množijo, število njihovih članov je tudi vedno večje in rastejo tudi njihovi uspehi.

Hmelj. V žatskem okrožju na Češkem se je pridelalo letos 84.802 bal hmelja. Ako računamo balo povprečno na 100 kg, tedaj je znašal skupni pridelek v žatcu in okolici 169.604 stotov. Cene hmelju so še vedno trdne. Le pri slabšem hmelju se opazuje nazadovanje.

Živinske cene na Dunaju dne 20. oktobra. (Klavna živina.) Pripeljalo se je 4013 telet, 2111 živih svinj, 1489 zaklanih svinj. Plačevalo se je za zaklana teleta 104 do 130 v, živa teleta 96 do 132, svinje žive 108 do 132, zaklane 136 do 160 v kg.

Književnost in umetnost.

„Slovenski Učitelj.“ Štev. 10. Letnik XI. (1910). — Vsebina: Osemdeseta godovnica avstrijskega cesarja. — Meditacija ob obnem zboru Slomškove zveze. Konec. — Djakovski tečaj. Poroča katehet A. Čadež. — Šolski voditelj. Piše nadučitelj Ivan Štrukl. Dalje. — Katehetski vestnik: Katehetske beležke. Zgledi, uporabni pri katehezi. Vzgojni utrinki. — Slovestvo in glasba. — Raznoterosti.

„Naš Dom.“ Glasilo slovenske mladine. Leto X. Zvezek 20. — Vsebina: Mladinska izobrazba: Petdesetletnica avstrijske ustave. — Zabava: Materina podoba. — Kaj je novega po svetu? — Dekliški vrtec: Naše želje. Dobra gospodinja. Oračun. Svoistva vrle gospodinje. — Društveni glasnik: Podčetrtek. Kebel na Pohorju. Fram. Št. III v Slov. gor. Dekliški shod na Brinjevi vori. — Govorniške vaje: Mi se potegujemo za lastno srečo. Prolog k svetopisemski igri „Egip. Jožef.“

Esperanto.

Popolna slovnica esperantskega jezika. (Priredil, izdal in založil Ljudevit Koser, Juršinci pri Ptuj, Štajersko. Cena 1.10 K. Druga izdaja. Tiskal C. Albrecht v Zagrebu, 1910.

Znano je, da se že dalj časa trudijo nekateri možje, da bi pri veliki množini jezikov, ki jih govore razni narodi, priredili jezik, ki bi se rabil kakor splošno obošlo; znano je tudi, da je bil eden tak poskus umetni jezik „Volapük“, ki pa ni imel sreče. Znova se je lotil takega posla ruski zdravnik dr. Ljudevit Luzar Zamenhof, ki je 1887. leta izdal brošuro o svojem mednarodnem jeziku in se je v tej brošuri podpisal z imenom Doktoro Esperanto (dr. Upajoči). Ta misel je padla na rodovitna tla; zdaj že izhaja nad sto časnikov v jeziku „Esperanto“, in privrženecv ima to splošno obilo več milijonov.

Izjeme nima Esperanto nobene; Slovincem nepoznani črki ste samo ĝ = dž in ĥ = ch; drugačno sliko nego v slovenščini imajo samo črke ĉ = č, ĵ = ž in ŝ = š.

Sklanjatev je samo jedna. La kanto (spev), de la kanto, al la kanto, la kanton. Če se jednini pritakne črka j imamo množino; se pritakne korenu kant a, imamo pridevnik, se pritakne e, imamo prislov.

Na istotako priprosti način se obrazijo razni časi; kantas je sedajnik za vse osebe, kantis pretekli čas, kantos bodoči čas, kantis pogojnik, kantu velevnik, deležniki so: kant-anta, kant-inta, kant-onta, kant-ata, kant-ita, kant-ota.

Kar se tiče besed, so večinoma romanskega izvora; na 30 romanskih besed pride po 2—5 germaniskih in sicer nemških, na primer: viro mož, homo človek, sinjoro gospod, knabo deček, fraulo samec, infano otrok, parenco sorodnik, servisto sluga, najbaro sosed, societo družba itd.

Nedoločniki se končujejo na i, na pr.: fari delati, kreski rasti, legi čitati itd.

Kdor torej zna latinski ali italijanski si lahko zapomni besede.

Sedajnik se sprega tako-le: mi amas ljubim, viamas ljubíš, li (ši, gi, oni) on (ona, ono, oni) ljubi, ni vi, ili amas, mi, vi, oni ljubijo.

Besede se tvorijo z raznovrstnimi priponami. Kakor se razvidi iz tega, je jezik urejen jako priprosto.

Slovani imajo že raznovrstne časnike, na pr.: Samo v esperantskem jeziku pisani časniki so: „Lingvo Internacia“, „La Revuo“, „Internacia Scienca Revuo“, „Tra la mondo“ in „Espero Pacifista.“

Kdor se torej zanima za ta splošni občevalni jezik, temu bodi toplo priporočena Koserjeva slovnica.

Dr. K. Glaser.

Kolera.

Z Ogrskega je prešla kolera na Hrvaško, kjer zdaj dan za dnevom zboli in umrje na kolero več oseb. Iz Oseka se poroča, da se je dne 19. t. m. pojavilo tam 13 slučajev kolere.

V Petrovardinu je umrl en mož na sumljivih znakih kolere.

V Budimpešti je umrla ena oseba, ena pa zbolela na kolero.

Hudo razsaja kolera te dni v Južni Italiji. V Neapolju in okolici je bilo dne 19. t. m. skupno 51 novih slučajev. 24 oseb je obbolelo na kolero v norišnici v Averzi, kar najbolj dokazuje, kako moderne sanitarne razmere morajo biti v blaženi Italiji. Tudi v Rimu se je 19. oktobra konstatiralo 20 slučajev kolere. Za te bolnike so postavili v Rimu v bližini neke bolnišnice izolirano barako.

Narodnostne razmere v Švici.

V letošnji junijevi številki revije „Preussische Jahrbücher“ objavlja Eduard Blocher daljši članek o narodnostnem vprašanju v Švici. O slednjem baje dosedaj ne more biti govora, pač pa je bilo isto aktualno in morda še stopi ono enkrat v ospredje.

Pri današnjih razmerah živajo vse tri glavne narodnosti — nemška, francoska in laška — popolno enakopravnost in vse tri narodnosti imajo svojo avtonomijo. Izmed 22 švicarskih kantonov je 16 jezičnih, izmed slednjih zopet 12 popolnoma nemških, 3 francoski in jeden laški kanton.

Narodnosti spori so v kulturno-političnih zadevah popolnoma izključeni, kajti cerkvene in šolske zadeve spadajo v delokrog posameznih kantonov. Samo v štirih nemških kantonih bi mogli vznikniti narodnostni boji. Ta boj pa onemogočujejo zakoni, ki predpisujejo strogo in jasno jezikovno enakopravnost. Narodnostni premir pospešuje v Švici tudi okoliščina, da ne obstajajo med tamošnjimi narodi verska, politična in socialna nasprotstva in da je teritorialna razdelitev po narodih precej podrobno izvedena.

Kulturno in socialno stališče med Nemci in Francozi se lahko paralelizira. Protestantske Francoze veže s protestantskimi Nemci vez vere. Politično moč imajo v Švici dandanašnji nemški in francoski liberalci v rokah. Katoliška stranka ima svoje privrženecv med Lahji, Nemci in Francozi, protestantska konzervativna stranka pa ima največjo oporo v Francozih.

Lahji stoje v socialnem in kulturnem oziru malo nižje kot njihovi sodržavljani Nemci in Francozi; a tudi narodna samozavest je pri Lahjih mnogo izrazitejša od švicarskega patriotizma, ki se pri Nemcih in Francozih krije s pojmom narodnostnim.

Ni si potreba misliti, da traja ona idealna harmonija med narodi že od nekdaj! Narodnostne spore si je uredila Švica v letih 1797—1803, za časa, ko so se francoski kantoni pod vplivom in s pomočjo francoske revolucije osvobodili nadvlade švicarskih nemških kantonov. Ta nadvlada je stopala posebno v aristokratski upravi nemških kantonov na dan, uprava, ki je bila pri nemških in francoskih kantonih jednaka, samo da so jo švicarski Francozi povrh občutili kot narodno sramoto. Radi tega je poklical Laharpe iz Waadta francosko vojsko proti Bernu in Freiburgu.

Bode li narodnostno premirje v Švici trajalo vedno? Blocher se izraža v „Preussische Jahrbücher“ precej skeptično. On se boji za bodočnost. Nemci da baje nočejo narodnostnega boja, kajti sovrastvo do nemške države je pri švicarskih Nemcih še vedno živo. Francozi da si žele ožjih vezi z republiko, vedno več da se piše pri njih o „pangermanizmu“ in nemški vladohlepnosti. Francoz vidi v vsakem Nemcu tujeja uzurpatorja. „Vse sovrastvu tostran Vogeza naperjeno proti nam je za nas — pangermanizem“, tako se glasi francosko-švicarska definicija pangermanizma.

Ne slišijo se več redko besede, da se naj švicarska zemlja ob laškem Tičinu odcepi od Švice in priklupi združeni Italiji.

Narodnostni separatizem krepi stremljenje po ustanovitvi lastne države ali priklopitvi k tuji bratski državi, stremljenju, kateremu se lahko samo potom močne samouprave pride v okom.

Razgled po svetu.

Lokomotiva z 28 kolesi, ki so jo izdelali ameriški inženirji, je gotovo največja na svetu. Brez tenderja tehta 4620 stotov, s tenderjem pa 7000 stotov. Ta lokomotiva pa ni samo pomembna zaradi ogromnih moči, ki jih razvija. Pri starih lokomotivah vha-jajo skozi velike množine gorkote, ki se izpuhavajo brez vsake koristi. Ta novi stroj je pa tako sestavljen, da se tudi izkorišča toplota plinov, ki odhajajo iz njega skozi dimnik. Posebne odvajalne cevi so tako napravljene, da se uhajajoči topli zrak vporablja zopet za segrevanje kotla.

Serum proti kačjem strupu. Z Dunaja poročajo: Več vojaških zdravnikov zdravstvenega odbora se je podalo v Dalmacijo in Bosno, da priredijo tamkaj študije za pridobivanje seruma proti kačjemu strupu.

Najnovejše.

Tatvina. Danes dne 21. oktobra, v času od 1. do 2. ure popoldan, je nekdo ukradel na dvorišču hiše šte. 6 v Stolni ulici, kjer je Združena zveza, skoraj popolnoma novo „Neger-kolo.“ Policija že zasleduje tat. Ako kdo najde kolo, naj to takoj javi policiji, ali pa Združeni zvezi v Mariboru.

Prodaj glasovir še celo dobro ohranjen, izdelan je bil l. 1767 pri Nikolaju Müller v Celovcu. Cena 80 K. Jos. Gajšek, Poljčane. 161-2

Priden mladenič, poštenih starišev, ki je olikan in z dobrim šol. spričevali, želi vstopiti v službo za strežnika ali pa slugo v kakem zavodu ali drugod. — Naslov pove upravnistvo lista. 162-2

Dva učenca iz dobre hiše sprejme v uk krojaški mojster Maks Zabukošek v Celju, Krožna cesta. Prednost imajo tisti, ki so se že nekaj časa učili krojaške obrti.

Izkušen strojevodja, ki se razume na Diezelmotor ter je ob enem ključavničar ali kovač, se išče. Prednost ima kdor je zmožen slovenskega in nemškega jezika. Več se izve pri „Križevski opekarni“ v Križevcih pri Ljutomeru.

Vage

za vagoni, voze (mostne), centimalne, skalove, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,
tovarna za vage,
Brno, Zidenice Moravsko.
80 slovenska obrt.

Nagrobne vence

v vsakovrstnih izpeljavah, trake z napisi, in sveče za pogrebe priporoča:

Goričar & Leskovšek, Celje

trgovina s pisarniškimi potrebščinami itd.

Na debelo in drobno!

220

Na debelo in drobno!

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta 19 : v Medjatovi hiši v pritličju : Dunajska cesta 19

155 sprejema:

1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;

2. zavarovanja zvonov proti poškodbam.

Pojasnila daje in sprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

Glavni zastopnik za Štajersko : Gospod Fran Pograjc, Maribor, Fabriksgasse 21, blizu Nar. Doma.

Uradne

= zavitke

priporoča

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

NASIM GOSPODINJAM

priporočujemo priznani najboljši pridelek za kavo „ZAGREBSKI pravi FRANK“ s kavnim mlinčkom, kot izvrstni domači izdelek.

52

Veletrgovina špecerijskega blaga in deželnih pridelkov

Anton Kolenc: Celje

Narodni dom in Graška cesta 22 v lastnih hišah.

Naznanja, da kupuje vsakovrstne deželne pridelke vsako množino po najvišjih dnevnih cenah, osobito suhe gobe, laneno seme, fižol, kumno, vsakovrstno žito, konoplje itd. ter sadje sveže in suho.

Priporočam se gospodom kolegom trgovcem za nakup vedno svežega špecerijskega blaga in deželnih pridelkov, ker jamčim za pošteno in dobro postrežbo po najnižjih dnevnih cenah. — Gospodom duhovnikom priporočam vsakovrstne sveče, kadilo in olje za cerkve.

Slavnemu občinstvu zagotavljam točno in solidno postrežbo z vedno svežim blagom in najnižjih cenah. Nadalje premog na cele vozove, debel K 2-10, droben po K 1-40 100 kg na dom postavljen v Celju, drugam, po dogovoru. 148

Pisma naročila se z obratno pošto izvrše.

Kdor?

si hoče po ceni in dobro blago za jesen kupiti, naj se potruži in vsaj enkrat poskusi iti v trgovino

J. Ulaga Maribor

Tegetthoffova cesta 21.

Postrežba točna in solidna.

Cene najnižje. :: :: Cene najnižje.

Štefan Strašek

v Celju Kovačeva ulica.

165 priporoča svojo zalogo čevljev in izdelovanje čevljev. Velika izbira za gospode : dame in otroke oči najfinejše do najcenejše izvršitve.

Gamaše, galoše, raznovrstne domače čevlje, prave juhtne in druge športne čevlje.

Svoji k svojim!

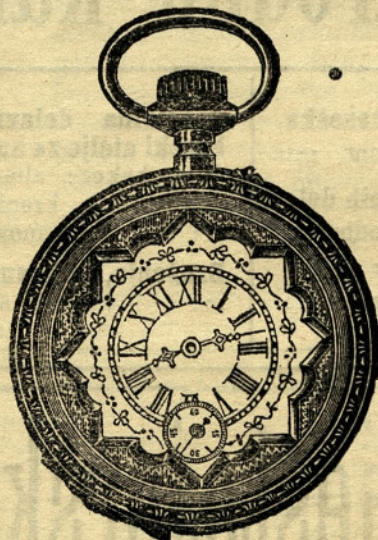
Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegetthoffova cesta 39

peró kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur i. t. d. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

TRGOVCI!

Ne pustim potovati ker preveč stane, prodajam pa po ceni ker ne pustim potovati. Obrnite se torej pisмено ali osebno in za htevaite vzorčne pošiljate.

Narodna veletrgovska hiša

R. Stermecki v Celju.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do $5\frac{1}{2}\%$ brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Slovenska trgovina

J. N. Šoštarič, Maribor

samo Glavni trg šte. 9

priporoča p. n. občinstvu svojo veliko zalogo svakovrstnega najnovejšega in najmodnejšega blaga iz samo prvih in najboljših tovarn.

z modnim in manufakturnim blagom ter krojaškimi potrebščinami - - -

Postrežba točna in stroga solidna. :: ::

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljon Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Robert Diehl, žganjarna, Celje

priporoča svojo doma žgano slivovko, tropinovec, vinsko žganje, brinjevec kakor tudi

štajerski konjak.

Edina slovenska kislá voda Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je

izborno zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilo, temveč je tudi osvežujoča

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomestu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbníštvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kisló vodo. 149

OSTANKI

parhaste za ženske obleke po 20 m trpežni K 10'—, Zelo močni K 12'— posebno fini K 14'—, hlačevine za moške obleke, dvojne širjave po 10 m močni K 14'— zelo trpežni K 17'— posebno fini 20 K, čez 20 K franko razpošilja

: narodna veletrgovska hiša :

R. Stermecki : Celje.

Edina štaj. narodna steklarska trgovina na debelo in na drobno

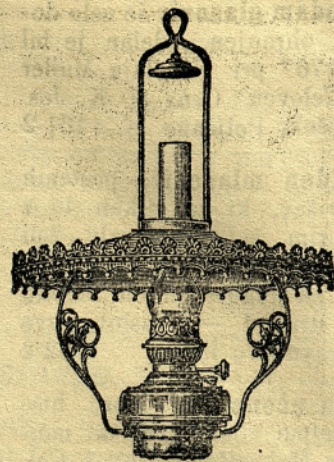
Franc Strupi : Celje

Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

***** Najsolidnejša in točna postrežba. *****

Na debelo!

Priporoča se

edina narodna trgovina

galanterijskega, norimberškega in modnega blaga, kakor tudi igrač.

Prica & Kramar v Celju

na voglu Graške- in Krožne ceste. 68

Na drobno!

Josip Hočevár : Celje

== Kolodvorska ulica 5 ==

145
priporoča za jesensko in zimsko sezono svojo veliko zalogo vsakovrstnih zgotovljenih oblek, zimskih in sportnih sukenj, za gospode, dečke in otroke, po najnižjih cenah. **Pristno angleško** sukno je vedno v zalogi, in se naročila po meri, točno in po najnovejših journalih izvršujejo. — Prevzamem umevno tudi vsa druga v svojo stroko spadajoča dela kakor talarje za gospode sodnike in častito duhovščino.

Edina specijelna tyrdka za katoliška društva.

Društvene znake

v vseh izpeljavah in raznih cenah, kakor tudi častne znake, žeblje, za zastave in podobe svetnikov v emailu. — Broše, obeske in častna darila izdeluje in pošilja v zmernih cenah graver

Stanislav Mrkwicka Dunaj VII.

Zieglergasse 67.

Brzjavi: „Kamnoseška in- Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“. dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno- seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
::: obrt s strojnim obratom. :::

Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnice, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
::: nih kamenov in cementa. :::

Specialna delavnica in pode-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
::: kamnov itd. :::

Brušenje, puliranje in struganje
::: kamena s stroji. :::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih
::: rodbinskih grobišč (rakev). :::

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
::: tlakom. :::

Izdelovanje pohištenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
::: vrst v vseh oblikah. :::
Popravljanje spomenikov, udela-
::: vanje napisov v iste. :::

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na raspolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poroštvo po 5 $\frac{1}{2}$ %, in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnice.